

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Veřejné strážce

Martin Půš

Plzeň 2019

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Veřejné strážce

Autor práce: Martin Půš

Studijní program: magisterský

Obor: právo

Vedoucí práce: doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.

Katedra správního práva

Plzeň 2019

Čestné prohlášení

*„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na zadané téma **Veřejné stráže** zpracoval sám a nepomáhala mi žádná další osoba či společnost. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použil k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.“*

Martin Půš

Poděkování

Rád bych zde poděkoval mému vedoucímu diplomové práce, jímž je doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D., který mně ve svých předmětech zaujal problematikou práva ochrany přírody, umožnil mi vypracovat tuto práci a poskytl mi cenné rady a připomínky.

Obsah

1	Úvod	1
2	Pojem veřejných stráží.....	3
2.1	Veřejná stráž jako subjekt správního práva	4
2.2	Veřejná stráž jako úřední osoba	4
3	Historie vývoje právní úpravy	6
3.1	Historie stráže rybářské	6
3.2	Historie stráže myslivecké.....	8
3.3	Historie stráže lesní.....	10
3.4	Historie stráže přírody	11
4	Jednotlivé stráže.....	13
4.1	Stráž rybářská	13
4.1.1	Ustanovení rybářské stráže	14
4.1.2	Zánik a zrušení ustanovení rybářské stráže	15
4.1.3	Oprávnění rybářské stráže.....	16
4.1.4	Povinnosti rybářské stráže.....	18
4.1.5	Odpovědnost rybářské stráže za škodu.....	19
4.2	Stráž myslivecká.....	20
4.2.1	Ustanovení myslivecké stráže.....	21
4.2.2	Zrušení ustanovení myslivecké stráže	25
4.2.3	Oprávnění myslivecké stráže	26
4.2.4	Povinnosti myslivecké stráže	29
4.2.5	Odpovědnost myslivecké stráže za škodu	29
4.3	Stráž lesní	30
4.3.1	Ustanovení lesní stráže	31
4.3.2	Zrušení ustanovení lesní stráže.....	33
4.3.3	Oprávnění lesní stráže.....	33
4.3.4	Povinnosti lesní stráže.....	34
4.3.5	Odpovědnost lesní stráže za škodu	35
4.4	Stráž přírody	36
4.4.1	Ustanovení stráže přírody	38
4.4.2	Zrušení ustanovení stráže přírody.....	40
4.4.3	Oprávnění strážců	40
4.4.4	Povinnosti stráže přírody.....	42
4.4.5	Odpovědnost stráže přírody za škodu.....	43
4.4.6	Asociace strážců přírody a Kodex strážce přírody.....	43

5	Pravomoci strážců	45
5.1	Oprávnění společná všem strážím.....	45
5.2	Porovnání rozdílných oprávnění stráží.....	47
5.3	Další oprávnění strážců	48
5.3.1	Pořizování zvukových a obrazových nahrávek.....	48
5.3.2	Zadržení podezřelé osoby.....	48
5.3.3	Nutná obrana.....	49
5.3.4	Krajní nouze	49
6	Profesionální veřejné stráže	51
6.1	Rybářská profesionální stráž	51
6.2	Myslivecká profesionální stráž	52
6.3	Lesní profesionální stráž.....	53
6.4	Profesionální stráž přírody	54
7	Závěr	56

1 Úvod

Ve své seminární práci se zabývám tématem veřejných stráží. K této oblasti práva mám blízko, neboť sám jsem rybářem s platným rybářským lístkem a povolenkou k lovu a v budoucnu bych chtěl po svém dědovi převzít i myslivost. Pocházím z malé vesnice a v přírodě se pohybuji velmi často a rád.

Jednotlivé stráže jsou upraveny různými zákony a problematikou všech stráží dohromady se tak mnoho publikací nezabývá, proto mi přišlo zajímavé se tomuto věnovat. Na veřejných strážích je jasně vidět, jak je správní právo rozmanité. Od práva životního prostředí se strážci setkávají s právem přestupkovým, s právem trestním a v případě náhrady škody i s právem občanským. V našem právním řádu existuje v současné době stráž rybářská, stráž myslivecká, stráž lesní a stráž přírody. V následujících kapitolách se pokusím nejprve vysvětlit obecné postavení všech stráží a poté se zaměřím na jednotlivé druhy stráží.

První kapitola se zabývá obecně všemi veřejnými strážemi z pohledu jejich postavení ve státní správě. Popisuje veřejnou stráž jako úřední osobu a subjekt správního práva a jaké další věci se s těmito postaveními pojí.

Druhá kapitola popisuje vývoj právní úpravy a vznik jednotlivých druhů stráží. U každé jednotlivé stráže se této historii věnuje od úplných prapočátků vzniku stráže, až po dnešní právní úpravu, tedy příslušný zákon a jeho prováděcí vyhlášku.

Další kapitola se zabývá konkrétní právní úpravou jednotlivých druhů stráží. U každé stráže popisuje způsob jejího ustanovení, její oprávnění, povinnosti, odpovědnost za škodu a zrušení ustanovení.

V přílohách jsou zobrazeny vzory průkazů a odznaků strážců a případně další doklady, které strážci kontrolují.

Následující kapitola nese název oprávnění strážců. Zabývá se společnými oprávněními strážců, porovnává rozdílná oprávnění stráží a zdůrazňuje ještě další oprávnění, která nevycházejí z jednotlivých zákonů upravujících stráže, ale strážci těmito oprávněními disponují na základě jiných předpisů.

Poslední kapitola se zabývá působením profesionálních strážců v jednotlivých druzích veřejných stráží a jejich praktickému výkonu této činnosti.

V závěru práce bych chtěl shrnout svoje názory, zápory, ale i klady, kterých jsem si při sepisování této práce všiml, případně navrhnout řešení sporných otázek.

2 Pojem veřejných stráží

Veřejné strážce jsou fyzické osoby, které vykonávají určitou část veřejné správy na určeném místě a v určité oblasti dle toho, o jakou veřejnou stráž se jedná. Každý druh strážce má svoji působnost a pravomoc stanovenou ve zvláštním zákoně a neexistuje obecný předpis, který by veřejné strážce upravoval, i když se o takový předpis již zákonodárci pokusili, přičemž skončili jen u návrhu.¹ Je jim svěřen dozor nad dodržováním právních předpisů v poměrně přesně vymezené oblasti státní správy.

Český právní řád počítá se čtyřmi druhy veřejných stráží. Jde o stráž lesní, stráž rybářskou, stráž mysliveckou a stráž přírody. Už dle jejich jednotlivých názvů lze rozpoznat, na co se konkrétní stráž zaměřuje. V případě lesní strážce jde o ochranu lesa, rybářská stráž chrání ryby v rybnících a řekách, stráž myslivecká se stará o ochranu zvěře a stráž přírody ochraňuje přírodu zejména na územích, kde se nachází nějaké přírodní bohatství chráněné zákonem. Ochranou přírody se však zabývají všechny zmíněné druhy stráží, což je do určité míry spojuje. Do roku 2002 ještě existoval jeden druh stráží, a to stráž vodní, která měla na starosti ochranu vod, vodních toků a ochranu vodohospodářských děl.²

Výkon funkce veřejné strážce je dobrovolný a „čestný,“ což znamená, že s výkonem funkce není spojen nárok na odměnu. Jednotlivé druhy stráží budou podrobně rozebrány v následujících kapitolách. Postavení veřejných strážců je podobné například s notáři nebo autorizovanými dozorcí ve stavebnictví, kteří také vykonávají určitou část veřejné správy, avšak na rozdíl od veřejných strážců se sdružují ve svých stavovských či profesních komorách. Veřejní strážci se nijak neshromažďují, což je staví na unikátní místo. V žádném zákoně nenalezneme definici veřejné strážce, proto se ji pokusím zkonstruovat. Veřejné strážce jsou fyzické osoby, jimž stát na základě zákona propůjčil pravomoc a působnost pro vykonávání části státní správy, zejména v oblasti správního dozoru, přičemž mohou vydávat správní akty sankční povahy. Rozsah pravomocí a působnosti stanoví zvláštní zákony upravující jednotlivé strážce. Při plnění úkolů vystupují veřejné strážce v pozici úředních osob.

¹ Vládní návrh zákona o veřejných strážích, dostupný online z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=1223&ct1=0>

² Zákon číslo 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství.

2.1 Veřejná stráž jako subjekt správního práva

Činnosti spojené se spravováním veřejných záležitostí, musí být, aby byly vykonávány řádně, přiřazeny určitému subjektu, který je k tomu určený a nese za takovou činnost zodpovědnost. Subjekty veřejné správy v tomto smyslu jsou stát a ty právnické nebo fyzické osoby, o nichž tak stanoví ústava nebo zákon.³ Nejdůležitějším subjektem je stát, který je originálním nositelem veřejné správy a na ostatní může určitou část této správy přenést, delegovat. Dle tohoto hlediska můžeme členit veřejnou správu na:

- vykonávanou státem (státní správa) a
- vykonávanou jinými subjekty jako nositeli veřejné správy na základě zákonné delegace.⁴

Veřejné strážce patří do druhé zmíněné skupiny, tedy subjektů, které vykonávají státní správu na základě zákonné delegace.

Subjekty veřejné správy tedy mohou být:

- stát
- veřejnoprávní korporace, a to územní, osobní nebo věcné,
- veřejné ústavy a podniky
- fyzické a právnické osoby soukromého práva.⁵

Veřejnou stráž tedy řadíme mezi fyzické osoby soukromého práva vykonávající veřejnou správu.

Kromě již zmíněného členění lze subjekty správního práva členit na samotné subjekty, původní nositele veřejné správy a na vykonavatele veřejné správy, kteří vykonávají veřejnou správu pro originální subjekt a jednájí jeho jménem. Vykonavateli v tom nejužším smyslu jsou úřední osoby či orgány, které tuto veřejnou správu jménem subjektů bezprostředně vykonávají. Veřejné strážce jsou tedy vykonavateli veřejné správy.

2.2 Veřejná stráž jako úřední osoba

Trestní zákoník zakládá osobám vykonávajícím veřejnou moc zvláštní postavení. Takové osoby označuje pojmem „úřední osoba“ a z tohoto titulu jim je poskytována zvýšená ochrana, ale také určitá odpovědnost.

Úřední osobou jsou:

- soudce,

³ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 96.

⁴ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 97.

⁵ Tamtéž.

- státní zástupce,
- prezident České republiky, poslanec nebo senátor Parlamentu České republiky, člen vlády České republiky nebo jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci,
- člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci,
- příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie,
- soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce,
- notář při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař,
- finanční arbitr a jeho zástupce,
- fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží, pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů.⁶

Veřejní strážci jsou tedy trestním zákoníkem jako úřední osoby chráněni proti tomu, kdo užije násilí v úmyslu působit na výkon pravomoci úřední osoby nebo pro takový výkon samotný. Dále jsou chráněni proti vyhrožování s cílem působit na úřední osobu. Mnohé případy útoků na veřejné strážce, ať slovních nebo dokonce fyzických, ukazují, že taková ochrana je na místě. Někteří pytláci se však nezaleknou veřejného strážce, přestože je úřední osobou, a tak veřejné strážce čím dál tím častěji spolupracují s policií ČR nebo městskými strážníky, kteří mají také postavení úředních osob, ale kromě toho mohou v krajním případě použít donucovací prostředky, včetně služební zbraně. Postavení úřední osoby s sebou nese i určitou zvýšenou odpovědnost, pokud taková osoba spáchá nějaký protiprávní čin. Zejména jde o zneužití pravomoci úřední osoby, přijetí úplatku, nebo maření úkonu úřední osoby z nedbalosti.

K postavení úřední osoby je nutné dodat, že se vždy vztahuje na její pravomoc a odpovědnost, případné spáchání trestného činu musí tedy souviset s výkonem funkce veřejné strážce. Pokud tedy strážce momentálně nevykonává dozorčí činnost, ke které je oprávněn, není v postavení úřední osoby. Může však docházet i ke sporným případům kdy je například strážce napaden pytlákem nebo podobnou osobou, které v rámci své činnosti uložil nějaký trest až s časovým

⁶ § 127 a další Zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

odstupem, v době kdy strážce svoji činnost nevykonává. I v takovém případě má strážce postavení úřední osoby a na útočníka se bude vztahovat tvrdší postih, protože ho napadl pro výkon jeho oprávnění.

3 Historie vývoje právní úpravy

O jakémsi prvopočátku veřejných stráží lze hovořit již na samém počátku vývoje lidské společnosti, kdy se lidé živili pouze lovem zvěře a sběrem plodů rostlin či drobným hmyzem. Lidé žili v jednotlivých společenstvích a začali si chránit svoje teritorium před cizími skupinami. Časem se mohlo stát, že obývané území již neposkytovalo potřebné množství potravy a společenství se muselo přestěhovat na nové území, které ještě nikdo neobýval. S postupným společenským vývojem, zejména přechodem k zemědělství, došlo k vytvoření soukromého vlastnictví. Lov se postupem času stal doménou vyšších společenských vrstev. Nejbohatší se tedy staly vlastníky půdy, na které poddaní za úplatu hospodařili. Se vznikem vlastnictví však vzniklo i protiprávní jednání, pytláčení, které bylo zapotřebí trestat, a tak byli vlastníky pozemků ustanoveni první strážci. Tito strážci však především ochraňovali panovníkův majetek, tedy zvěř a ryby, před pytláky a lesy před nepovolenou těžbou dřeva. Funkce samostatných strážců přírody vnikla až s vyhlášením prvních chráněných oblastí, které, jak už to tak bohužel na světě bývá, nestačilo jen označit cedulemi, ale bylo potřeba případné neukázněné návštěvníky řádně potrestat a napomenout jak se správně chovat, což dělají strážci přírody dodnes.

Historii právní úpravy jednotlivých stráží popíší v následujících odstavcích.

3.1 Historie stráže rybářské

Historicky byl každý oprávněn, aby lovil ryby v tekoucích vodách, protože ryby, které v nich žily, byly považovány za věc ničí.⁷ Stanovoval to občanský zákoník z roku 1811 v § 295 takto: „Tráva, stromy, plody a jiné upotřebitelné věci, které země na svém povrchu plodí, zůstávají tak dlouho nemovitým jměním, dokud nebyly od země a půdy odděleny. I ryby v rybníce a zvěř v lese stanou se teprve tehdy movitým statkem, když byl rybník vyloven a zvěř polapena nebo skolena.“⁸ Nebylo proto potřeba vytvářet zvláštní zákony a zřizovat orgány

⁷ HEMELÍK, Tomáš. Rybářství a právo. 1. vyd. Praha: Orac, 2000, str. 12.

⁸ Císařský patent č. 946/1811 ř. z., obecný zákoník občanský.

na ochranu a kontrolu rybolovu. Stačilo pouze stíhat pych⁹ a výtržnosti, jak uzákonil např. rybářský řád Rudolfa II. z roku 1583 i rybářské řády Karla VI. z let 1720 a 1728. V průběhu 19. století se však ukázalo, že je potřeba začít rybolov nějak omezovat, protože některé toky byly téměř bez ryb a hrozilo, že s daným tempem rybaření, zejména používáním různých slupů,¹⁰ budou mnohé řeky dočista zpustošené a prázdné. V roce 1874 podala rakouská vláda říšské radě návrh zákona k úpravě rybářského práva, avšak tento návrh byl roku 1879 odvolán. Po rybářském sněmu rakouském v roce 1882 předložila vláda opět zemským sněmům všech rakouských zemí návrhy rybářsko-policejního zákona. V některých zemích monarchie tyto zákony vydány byly, v jiných nikoliv. V roce 1883 vláda předložila znovu říšské radě svůj původní návrh rybářského zákona, který byl teprve po devátém projednávání konečně v roce 1885 přijat.¹¹ Tento zrušil oprávnění volného lovu ryb a osobám s oprávněním k lovu ryb umožnil jmenovat speciální strážce k ochraně rybářství.

Na rybaření však mohly dohlížet i jiné osoby, a to četnictvo, poříční policie a policie na tržištích.¹² Rybářská stráž byla od roku 1947 na základě Zemského národního výboru v Praze brána do slibu okresním národním výborem, v jehož správním obvodu byly vody, pro které byla stráž ustanovena.¹³ Zákon číslo 86/1949 Sb., o přísežných¹⁴ hajných k ochraně lesů, polního majetku, rybářství a vod a vodních děl zavedl pojem přísežný a hajný a jeho prováděcí vyhláška¹⁵ obsahovala vzor osvědčení o ustanovení takového hajného, podobně jako je tomu v dnešní právní úpravě. Zákon číslo 62/1952 Sb., o rybářství a jeho prováděcí vyhláška¹⁶ zavedly takzvanou přísežnou stráž k ochraně rybářství. Přísežná stráž měla mnoho oprávnění, které by se daly připodobnit těm, která mají dnes orgány činné v trestním řízení. Do funkce byl strážce ustavován okresním národním výborem, který mu rovněž vydal osvědčení, které zároveň sloužilo jako

⁹ Pych býval přestupkem spočívajícím v poškozování, vytěžování nebo jiném neoprávněném jednání proti cizímu zemědělskému či lesnímu majetku nebo vodám.

¹⁰ Slup byl proutěný koš na chytání ryb sestavený tak, aby do něho vplula ryba a nedostala se zpět.

¹¹ Šíma A. Zákon o rybářství. Komentář. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017.str.XIII

¹² HEMELÍK, Tomáš. *Rybářství a právo*. 1. vyd. Praha: Orac, 2000, str. 71

¹³ Vyhláška Zemského národního výboru v Praze „o některých opatřeních ke zvelebení rybářství ve vodách vnitrozemských“

¹⁴ Přísežný znamená zavázaný přísahou.

¹⁵ Vyhláška č. 622/1949 Ú.1., kterou se určuje vzor osvědčení o ustanovení přísežných hajných k ochraně lesů, polního majetku, rybářství a vod a vodních děl a jejich vzetí do přísahy.

¹⁶ Vyhláška č.363/1952 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o rybářství

zbrojní pas.¹⁷ Strážce byl tedy oprávněn při výkonu své funkce nosit a případně i použít zbraň, k čemuž ho dnešní právní úprava již neopravňuje. Dalším významným zákonem byl zákon číslo 102/1963 Sb., o rybařství, spolu s jeho prováděcí vyhláškou,¹⁸ který se vrátil k pojmu rybářská stráž a stanovil podmínky, za kterých se může fyzická osoba stát rybářskou stráží, a oprávnění takového strážce. Rybářská stráž byla v postavení veřejného činitele, což bylo vyjádřeno ve stanovisku generálního tajemníka z roku 1978,¹⁹ ale protože toto nebylo výslovně zakotveno v zákoně, byl rybářské strážci přiznán statut veřejného činitele zákonem číslo 238/1999 Sb., který novelizoval zákon o rybařství a zákon trestní. V roce 2009 došlo ke změně termínu veřejný činitel na úřední osobu, a to novelou trestního zákona číslo 40/2009 Sb.²⁰

Současnou právní úpravou je zákon číslo 99/2004 Sb., o rybařství (dále zákon o rybařství), a vyhláška Ministerstva zemědělství č. 197/2004 Sb., kterou se provádí zákon o rybařství (dále prováděcí vyhláška zákona o rybařství). Oproti předchozímu zákonu z roku 1963 zúžil tento zákon oprávnění rybářské stráže. Strážci tak již nemohou například vykázat osoby důvodně podezřelé ze spáchání přestupku nebo trestného činu z rybářských revírů a nejsou oprávněni zastavit a prohlížet dopravní prostředky a obsah přepravovaných zavazadel v bezprostřední blízkosti rybníků a rybářských revírů.

3.2 Historie stráže myslivecké

Lov zvěře nebyl nejprve nijak zvláště zákonně upravován a zvířata se považovala za věci bez pána, které si může každý ulovit. Až se vznikem soukromého vlastnictví se objevila obava vlastníků chránit si svůj majetek, a tak vznikala první pravidla pro jeho omezování. S technickým a společenským pokrokem se z pouhého obstarávání potravy stala záliba nejvyšších vrstev společnosti a lov byl upravován stále podrobněji. Teprve až s viditelným úbytkem zvěře docházelo k úpravě péče o zvěř a byly stanoveny chráněné druhy zvěře a pro jednotlivé druhy zvěře byla stanovena doba hájení, ve které se nemohla lovit, aby se mohla přirozeně rozmnožovat. Když však byla stanovena určitá pravidla, musel být zřízen orgán, který bude bdít nad jejich dodržováním, vznikali

¹⁷ Šíma A. Zákon o rybařství. Komentář. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. str. 71

¹⁸ Vyhláška č. 103/1963 Sb., kterou se vydávají prováděcí předpisy k zákonu o rybařství.

¹⁹ Stanovisko generálního prokurátora č. ČSSR B/3-79 č.j. III FGn 511/78.

²⁰ §127 zákona číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník.

proto první myslivecké stráž. Osoby, které prováděli kontrolu výkonu honebního práva měli v zákonech upravujících tuto oblast práva často různé názvy.²¹

Prvním zákonem sjednocujícím alespoň z části mysliveckou stráž bylo nařízení ministerstva vnitra a spravedlnosti číslo 4/1854 říšského zákona, které stanovilo institut osoby ustanovené k ochranné službě. V roce 1866 byl vyhlášen Honební zákoník pro Čechy,²² který uváděl osoby pověřené kontrolou honebního práva takto: „četnictvo, okresní a obecní orgánové bezpečnosti a služebnictvo přísězné pro dohlížení k honbě zřízené.“²³ Další vládní nařízení číslo 127/1941 Sb. zavedlo pojem přísězný myslivecký ochranný personál. Postavení a oprávnění těchto ochránců se velmi podobalo dnešnímu zákonu. Vládní nařízení ukládalo přísěznému mysliveckému ochrannému personálu v daném služebním obvodu v záležitostech ochrany myslivosti práva a povinnosti veřejné stráže.²⁴ Následující vládní nařízení číslo 311/1942 Sb. podrobně upravovalo nabývání a ztrátu oprávnění k výkonu přísězného mysliveckého ochranného personálu a také jeho oprávnění, mezi které patřilo zvláště právo zadržet podezřelou osobu přistiženou při pytláctví či provést domovní prohlídku u takové osoby. Přísězný myslivecký ochranný personál měl také povolení k nošení a případně i použití zbraně.²⁵ Tento protektorátní zákon byl nahrazen zákonem číslo 86/1949 Sb., o přísězných hajných k ochraně lesů, polního majetku, myslivosti, rybářství a vod a vodních děl.

V roce 1947 vyšel v platnost zákon o myslivosti číslo 225/1947, který zrušil protektorátní nařízení číslo 127/1941 Sb. a jako první vymezil pojem myslivosti, a to takto: „Myslivost jako hospodářská a kulturní hodnota jest odvětvím zemědělské a lesní prvovýroby, které záměrnou hospodářskou činností sleduje řádný chov, ochranu a lov zvěře, jakož i hospodářské zhodnocení ulovené zvěře. Právo myslivosti jest oprávnění zvěř chovati, hájiti, stíhati, chytati, stříleti nebo jinak usmrcovati a přivlastňovati si ji živou či mrtvou, vcelku či zčásti (např. shozené paroží) a sbíratí vejce zvěře pernaté. Jest nerozlučně spojeno s vlastnictvím honebního pozemku, může se vykonávati pouze podle ustanovení tohoto zákona a předpisů vydaných podle něho a nemůže býti jako samostatné

²¹ BEDNÁŘ, Vladimír a BEDNÁŘ, Pavel. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vyd., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 5.

²² Zákon č. 49/1866 českého zemského zákoníku.

²³ § 41 zákona č. 49/1866 českého zemského zákoníku.

²⁴ § 39 vládního nařízení č. 127/1941 Sb.

²⁵ § 9 a následující vládního nařízení č. 311/1942 Sb.

*věcné právo zřízeno.*²⁶ Tento zákon ustanovil k ochraně myslivosti buď k tomu ustanovený a úředně potvrzený přísežný myslivecký personál ochranný, mysliveckého hajného nebo mysliveckého hospodáře.²⁷ Tyto osoby mohly pro ochranu myslivosti lovit škodnou zvěř zadržet osoby přistižené při neoprávněném jednání či zabavit nelegálně ulovenou zvěř nebo zbraň osobě přistižené při pytláčení. S prosazením socializace a kolektivizace nemohl dosavadní zákon obstát, protože právo myslivosti spojoval se soukromým vlastnictvím k půdě. Byl proto přijat zákon číslo 23/1962 Sb., o myslivosti, který jako první zavedl pojem myslivecká stráž a posílil vliv státu na myslivost. Tento zákon zavedl povinnost pro uživatele honitby na každých 500 hektarů honitby navrhnout okresnímu úřadu ustanovení myslivecké stráže.²⁸ Tuto povinnost převzal i současný zákon číslo 449/2001 Sb.

V současnosti je postavení myslivecké stráže upraveno zákonem číslo 449/2001 Sb., o myslivosti (dále myslivecký zákon), který z velké části vyšel z předchozího zákona číslo 23/1962 Sb., a vyhláškou Ministerstva zemědělství č. 244/2002, kterou se provádí některá ustanovení zákona o myslivosti. (dále prováděcí vyhláška mysliveckého zákona). Podle zákona číslo 40/2009 Sb. má myslivecká stráž postavení úřední osoby.²⁹

3.3 Historie stráže lesní

V dávné historii lidé využívali suroviny z lesů bez omezení. Lesů byl všude dostatek a s rozvojem zemědělství se vypalovaly, aby vznikly lány k obdělávání. Postupným obhospodařováním krajiny, včetně lesů vzniklo soukromé vlastnictví a s ním přišla potřeba je střežit.

Prvním zákonem, ve kterém se tato funkce objevila, byl císařský patent ze dne 3. prosince 1852 a nesla název služba k ochraně lesa. Nejvýznamnější pravomoci takového ochránce byly uvedeny v § 53 takto: *„Zřízenci, v příčině ochranné služby lesní dle § 52 pod přísahu vzatí, pokládají se ve službě lesní za stráž veřejnou, požívají v ní práv všelikých v zákonech založených, kteráž přísluší osobám vrchnostenským a strážím civilním, a mají právo, nositi ve službě zbraň obyčejnou. Každý jest povinen, poslušen býti toho, k čemu od osob těchto v příčině služby bude vybídnut.“*³⁰ Císařský patent byl nahrazen

²⁶ § 1 zákona o myslivosti č. 225/1947 Sb.

²⁷ § 29 zákona o myslivosti č. 225/1947 Sb.

²⁸ § 20 odst. 2 zákona č. 23/1962 Sb., o myslivosti.

²⁹ §127 zákona číslo 40/2009 Sb.

³⁰ Patent číslo 250/1852 ř. z., Patent císařský, daný dne 3. prosince 1852, Zákon lesní.

až po dlouhé době zákonem číslo 166/1960 Sb., který v socialistickém duchu znemožnil soukromé vlastnictví lesů a popisoval lesní hospodaření, avšak vůbec nepřejal institut ochrany lesa.³¹ Další komunistickou úpravou byl zákon s číslem 61/1977 Sb., který hovořil ve stejném duchu jako předchozí zákon o hospodaření v národních lesích, ale o lesní strážci se nezmiňuje. Lesní stráž opět zavedl ve stejném roce zákon číslo 96/1977 Sb. V § 24 bylo upraveno, kdo stráž ustavuje a jaké jsou její pravomoci. Tento zákon přejal z císařského patentu pravomoc strážce nosit u sebe zbraň a použít jí při těchto případech: „a) *nutné obraně k odvrácení útoku vedeného proti své osobě nebo jí bezprostředně hrozícího nebo útoku na život jiné osoby, b) zneškodňování zvířat, která ohrožují život nebo zdraví osob, c) varovném výstřelu do vzduchu k odvrácení škody zvláště velkého rozsahu, která bezprostředně ohrožuje existenci lesa, bezpečnost provozu lesního hospodářství nebo jiné důležité zájmy společnosti, d) varovném výstřelu do vzduchu při útěku osoby, kterou je lesní stráž oprávněna podle odstavce 2 předvést orgánu Sboru národní bezpečnosti.*“³²

V roce 1995 byl schválen zákon číslo 289/1995 Sb., zákon o lesích (dále lesní zákon), který je zatím poslední platnou právní úpravou. Zákon nepřejal oprávnění nosit zbraň, což oproti předchozí úpravě zeslabuje postavení lesní strážce, ale od roku 2009 má postavení úřední osoby.³³ Na tento zákon navazuje prováděcí vyhláška číslo 101/1996 Sb. (dále prováděcí vyhláška lesního zákona).

3.4 Historie stráže přírody

Na počátku zákonné ochrany přírody včetně zavedení stráže přírody byl dramatický pokles rozlohy území s původní nebo alespoň nepříliš člověkem pozměněnou přírodou. Avšak společnost si stále více uvědomovala ztrácející se přírodní hodnoty, a proto se začalo s vyhlásováním chráněných území, takzvaných rezervací, většinou v představě že vymezení určitého prostoru „jenom přírodě“ postačí k zachování přírodních hodnot.³⁴ S vyhlášením takových území vyvstala povinnost taková místa střežit před nepříznivými vlivy lidské činnosti. K této ochraně vznikaly první právní dokumenty ustavující strážce přírody.

Na světě byl jako první vyhlášen chráněným národním parkem Yellowstone, a to roku 1872. Ochranou tohoto území byla pověřena národní

³¹ Zákon číslo 166/1960 Sb., ze dne 17. listopadu 1960, o lesích a lesním hospodářství.

³² § 24 zákona č. 96/1977 Sb., o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství.

³³ §127 zákona číslo 40/2009 Sb.

³⁴ STEJSKAL, V. Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, str. 26

jednotka jezdeckva, která měla za úkol ohraničit park a zabránit zde usazování bílých osadníků.³⁵ Na našem území vznikly menší přírodní rezervace dokonce ještě dříve. Majitel panství Nové Hrady, hrabě Jiří František August Buquoe vyhlásil dne 28. srpna 1838 dnešní Žofinský prales a prales Hojná Voda přírodní rezervací. Tyto oblasti ze dnes považují za nejstarší rezervace ve střední Evropě.³⁶ Další přírodní rezervace byla vyhlášena roku 1858. Je to Boubínský prales v tehdejším panství Schwarzenberků.³⁷ V této době však ještě nebyla zřízena specializovaná stráž přírody tak, jak ji známe dnes. Určitou ochranu přírody však vykonávali hajní, o kterých jsem se již zmínil u stráže rybářské a myslivecké, podle zákona číslo 86/1949 Sb., o přisezných hajných k ochraně lesů, polního majetku, rybářství a vod a vodních děl.

Dalším zákonem k ochraně přírody byl zákon číslo 40/1956 Sb. Zákon obsahoval kategorie chráněných území. Například národní park, chráněná krajinná oblast, státní přírodní rezervace nebo chráněný přírodní výtvar, z nichž některé převzala i dnešní úprava. Tento zákon však ještě nezavedl funkci strážce přírody, ale obsahoval institut konzervátora, který měl za úkol navrhovat území, která je třeba chránit.³⁸ V roce 1963 byl na základě zmíněného zákona na našem území zřízen první národní park a to Krkonošský. K jeho ochraně byla zřízena Správa Krkonošského národního parku.

Institut stráže přírody byl zaveden až zákonem 114/1992 Sb., zákon české národní rady o ochraně přírody a krajiny (dále zákon o ochraně přírody a krajiny). Zákon se o strážci přírody zmiňuje v § 81, kde uvádí, kdo se může stát strážcem a jaká jsou jeho oprávnění a povinnosti.³⁹ Další podrobnosti, jako vzor služebního odznaku nebo uniformy strážce, jsou upraveny v prováděcí vyhlášce číslo 395/1992 Sb. (dále prováděcí vyhláška zákona o ochraně přírody a krajiny). Stejně jako ostatní strážce má i tato postavení úřední osoby.⁴⁰

³⁵ Příručka pro stráž přírody, vydaná s podporou Ministerstva životního prostředí str. 5, dostupná na strazprirody.cz

³⁶ Město Český Krumlov, 2000 [online], Český Krumlov [cit. 2. 2. 2019], dostupné na : http://www.ckrumlov.cz/cz1250/region/soucas/i_zofpra.htm

³⁷ Čadilová Olga, 2006, Boubínský prales, [online], publikováno 10. 6. 2006, [cit. 3. 2. 2019], dostupné na : <https://www.priroda.cz/clanky.php?detail=672>

³⁸ Zákon č. 40/1956., o státní ochraně přírody.

³⁹ §81 zákona 114/1992 Sb., zákon české národní rady o ochraně přírody a krajiny.

⁴⁰ §127 zákona číslo 40/2009 Sb.

4 Jednotlivé stráže

Funkci veřejné stráže vykonává v České republice asi 25 tisíc osob.⁴¹ Jak již bylo řečeno výše, v České republice existují čtyři druhy veřejných stráží, které jsou upraveny jednotlivými zákony.

4.1 Stráž rybářská

Rybářská stráž zajišťuje ochranu rybářství před nepříznivými vlivy a zásahy člověka. Zákon o rybářství upravuje tento institut v § 14 až v § 18. Nadřazený pojem rybářství zahrnuje rybníkářství a výkon rybářského práva.⁴²

Výkonem rybářského práva se dle § 2 písmeno f) rybářského zákona rozumí činnost v rybářském revíru povolená právnické nebo fyzické osobě příslušným orgánem státní správy rybářství, spočívající v plánovitém chovu, ochraně, lovu a prisvojování si ryb, popřípadě vodních organismů, jakož i v užívání pobřežních pozemků v nezbytném rozsahu. Rybářská stráž však drží ochrannou ruku nejen nad výkonem samotného lovu, ale i nad ochranou ryb a vodních organismů, nad rybářským zařízením (například rybí přechody, stavidla, česla, výpusti a podobné), ale i nad užíváním vod a zdroji jejich znečištění, což v minulosti vykonávala již zrušená stráž vodní.⁴³ Užívání vod se dělí na obecné a zvláštní. Obecné je takové, ke kterému není potřeba žádného povolení, například odběr vody bez použití zvláštního technického prostředku. Ke zvláštnímu užívání je třeba povolení a jde například o čerpání vody motorovým čerpadlem, vzdouvání, nebo vypouštění odpadních vod do vod povrchových či podzemních.⁴⁴ Rybářské právo se vykonává v rybářském revíru. Ten je definován jako část vodního útvaru povrchových vod o výměře nejméně 500 m² souvislé vodní plochy, který umožňuje život rybí obsádky a vodních organismů, vyhlášený rozhodnutím příslušného orgánu státní správy rybářství.⁴⁵

Uživatel takového revíru má povinnost navrhnout rybářskou stráž. Pokud uživatel rybářského revíru nesplní povinnost navrhnout rybářskou stráž, dopustí se přestupku, za který je podle zákona o rybářství možné uložit pokutu až do výše

⁴¹ Jiří Staněk, Co přinese připravovaný zákon o veřejné stráží ?, časopis Myslivost, 2001, září.

⁴² ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. str. 8.

⁴³ ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. str. 77.

⁴⁴ § 6 a 8 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách.

⁴⁵ § 2 a 6 zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství.

30.000 Kč.⁴⁶ Subjekt hospodařící na rybochovném zařízení takovou povinnost nemá, ale je oprávněn rybářskou stráž také navrhnout.⁴⁷

4.1.1 Ustanovení rybářské stráže

Rybářskou stráž ustanovuje, odvolává a zrušuje obecní úřad obce s rozšířenou působností, příslušný dle místa pobytu navrhované osoby a to na již zmíněný návrh uživatele rybářského revíru. Tento úřad také stanovuje rozsah působnosti stráže, vydává odznak⁴⁸ a průkaz rybářské stráže⁴⁹ a vede evidenci jím ustanovených strážců. Působnost rybářské stráže se stanovuje dle revírů. Rybářskou stráž může být stanovena jen fyzická osoba, nikoliv tedy právnická. Podmínky, za kterých taková osoba může být ustanovena rybářskou stráž, jsou následující:

a) Musí být starší 21 let.

b) Je bezúhonná, což prokáže jednak předloženým výpisem z rejstříku trestů dle zákona číslo 269/1994 Sb., o rejstříku trestů a také čestným prohlášením, že nespáchala žádný přestupek na úseku rybářství podle zákona o rybářství, ale také některý z přestupků podle zákona číslo 251/2016 Sb., o některých přestupcích, například neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci.⁵⁰

c) Musí být způsobilá k právnímu jednání (dříve k právním úkonům), což částečně zabezpečuje již podmínka dosažení 21 let, protože svéprávnosti se nabývá dosažením 18 let.⁵¹ Omezit osobu ve způsobilosti k právnímu jednání může rozhodnutím soud.⁵²

d) Osoba vykonávající rybářskou stráž musí být k takovému výkonu zdravotně způsobilá, potvrdí to posudkem o zdravotní způsobilosti vydaným praktickým lékařem podle zákona číslo 372/2011 Sb., o zdravotních službách. Osvědčení má platnost 5 let. Pokud má stráž postavení zaměstnance vystavuje potvrzení pracovní lékař podle zákona číslo 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách.

e) Dalším předpokladem je znalost práv a povinností stráže dle rybářského zákona i souvisejících předpisů. Tuto odbornou kvalifikaci lze prokázat jednak

⁴⁶ § 30 zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství.

⁴⁷ § 14 odst. 1. zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství.

⁴⁸ Viz příloha číslo 1.

⁴⁹ Viz příloha číslo 2.

⁵⁰ ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství. Komentář.* 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. str. 72.

⁵¹ § 15 odst. 2 zákona číslo 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁵² ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství. Komentář.* 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. str. 72.

dokladem o absolvování vysokoškolského, středoškolského, nebo vyššího odborného vzdělání v oboru rybářství. Druhou možností je složení zkoušky na rybářského hospodáře nebo rybářské stráže po absolvování odborného kurzu. Tento kurz organizují již zmíněné školy, nebo rybářské organizace.⁵³ Podrobnosti zkoušek stanovuje prováděcí vyhláška číslo 197/2004 Sb. v § 6 a v § 19 až § 23.

f) Poslední zákonnou podmínkou je složení slibu před ustavujícím orgánem, tedy obecním úřadem a to tohoto znění: „*Slibuji, že jako rybářská stráž budu s největší pečlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při kontrole dodržování rybářského zákona a prováděcích právních předpisů k rybářskému zákonu, že budu při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávnění příslušející rybářské stráž.*“

4.1.2 Zánik a zrušení ustanovení rybářské stráže

§ 15 rybářského zákona nese název: „*zánik ustanovení rybářské stráže*“. K zániku ustanovení rybářské stráže dojde:

a) Zánikem revíru, pro který byla stráž ustanovena. Pokud byla ustanovena pro více revírů a zanikne jen některý, stráž se pouze zúží rozsah její působnosti. K zániku takového rybářského revíru dojde rozhodnutím rybářského orgánu⁵⁴ nebo může dojít k faktickému zániku revíru, například dlouhodobým zanesením, či vyschnutím vodní plochy.

b) Pokud zanikne výkon rybářského práva uživatele rybářského revíru, který navrhl rybářskou stráž. Zánik výkonu rybářského práva upravuje § 10 rybářského zákona.

c) Dnem doručení oznámení rybářské stráže o skončení výkonu rybářské stráže příslušnému rybářskému orgánu. Strážce tedy z vlastní iniciativy přestane funkci vykonávat, například protože se přestěhuje, ze zdravotních důvodů a podobně.

d) Úmrtím osoby ustanovené za rybářskou stráž.

e) Zrušením ustanovení rybářské stráže příslušným rybářským orgánem, k čemuž dojde, pokud fyzická osoba přestala tuto funkci vykonávat a neoznámila tuto skutečnost z vlastní iniciativy nebo přestala splňovat již výše popsané podmínky nebo se prokáže, že byla ustanovena na podkladě nesprávných nebo nepravdivých údajů. Nejzávažnějším důvodem, pro který může příslušný rybářský orgán ustanovení rybářské stráže zrušit, je závažné nebo opakované porušení

⁵³ ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. str. 73.

⁵⁴ § 4 ods. 7 zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství.

zákonu rybářskou stráží. Takovým porušením může být zejména požívání alkoholu či jiných návykových látek, a to vzhledem k tomu, že je při své činnosti v postavení úřední osoby a vztahují se na ni tak analogicky zákony pracovního práva, zejména § 106 odstavec 4 zákona č. 262/2006 Sb.⁵⁵ Příslušný rybářský orgán může zrušit ustanovení rybářské stráže na návrh uživatele rybářského revíru nebo z vlastního podnětu. Strážce, kterému zaniklo nebo bylo zrušeno oprávnění k výkonu rybářské stráže je povinný odevzdat služební odznak a průkaz orgánu, který mu jej vydal.⁵⁶ V případě úmrtí strážce, přechází povinnost odevzdat průkaz a odznak na osoby, které s ním žily ve společné domácnosti, případně pozůstalé.

Na řízení o ustanovení a zrušení rybářské stráže se nevztahuje správní řád,⁵⁷ rybářský orgán tak nevydává rozhodnutí, proti kterému by bylo možné se odvolat.⁵⁸

4.1.3 Oprávnění rybářské stráže

Tato oprávnění jsou taxativně stanoveny v § 16 rybářského zákona. Rybářská stráž disponuje těmito oprávněními:

a) Může kontrolovat, zda osoby lovící ryby nebo vodní organismy provádí lov řádně dle zákona o rybářství a jestli k tomu mají oprávnění. Rybářská stráž může požadovat předložení rybářského lístku⁵⁹ a povolenky k lovu ryb včetně úlovkového lístku.⁶⁰ Tyto doklady je povinen mít každý rybář vykonávající rybářské právo u sebe. K ověření totožnosti je oprávněna požadovat jakýkoliv doklad, například občanský průkaz, řidičský průkaz, cestovní pas a podobně.⁶¹ Prokázání totožnosti může strážník požadovat i od osoby důvodně podezřelé ze spáchání přestupku nebo trestného činu v bezprostřední blízkosti rybářského revíru. Řádný výkon samotného lovu, který může strážce zkontrolovat je upraven v § 13. Zakazuje se například používání výbušnin, jedů, bodců či střílení ryb. Ryby se také nesmí lovit pod ledem, z mostů, obytných lodí, v rybím přechodu a jeho okolí a 100 metrů od tělesa hráze. Lov je také povolen jen v určitou denní dobu.⁶² Konkrétní způsoby lovu a denní doby stanovuje podrobně prováděcí vyhláška v § 13 až § 17.

⁵⁵ ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. str. 75.

⁵⁶ § 15 ods. 3 zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství.

⁵⁷ § 14 ods. 8 zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství.

⁵⁸ ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. str. 75.

⁵⁹ Viz příloha číslo 3.

⁶⁰ Viz příloha číslo 4.

⁶¹ ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. str. 78.

⁶² § 13 zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství.

b) Osobám lovícím ryby nebo vodní organismy může stráž kontrolovat rybářské náradí, obsah rybářské loďky, nádrže nebo jiného zařízení užitého k uchování ryb a rybářské úlovky. Tím lze zkontrolovat, zda rybář neloví ryby hájené, ryby, které nedosahují stanovené minimální míry nebo zda neulovil větší počet ryb než je stanovené denní maximum a zda všechny úlovky řádně zapsal do úlovkového lístku. Doby hájení ryb, které slouží k tomu, aby se mohly ryby přirozeně rozmnožovat, jsou stanoveny v § 13 prováděcí vyhlášky a lovné míry v § 11. Denní limity, tedy v jakých hodinách a kolik kusů ryb se může ulovit, sloužící k tomu, aby nedocházelo k vypleňování našich vod, jsou stanoveny v § 17 prováděcí vyhlášky. Stráž také kontroluje, zda má osoba všechnu povinnou výbavu stanovenou rybářským řádem českého rybářského svazu,⁶³ což je vyprošťovač háčků, míra pro zjištění délky ryb a podběrák pro šetrné vytažení ryby z vody.

c) U osoby lovící ryby pomocí elektrického proudu může stráž kontrolovat, zda je držitelem povolení příslušného rybářského orgánu k tomuto jinak zakázanému způsobu lovu, jakož i zda má potřebné osvědčení prokazující jejich způsobilost k práci s elektrickým zařízením při lovu ryb a osvědčení dokladující bezpečnou použitelnost elektrického zařízení k lovu ryb.

d) Kontrolovat může i užívání jezů, stavidel, zdymadel, výpustí a jiných zařízení z hlediska dodržování právních předpisů a opatření na ochranu výkonu rybářského práva. Například může rybářská stráž kontrolovat, zda na takovém zařízení není provozován nějaký zakázaný prostředek k lovu ryb nebo zda s takovým zařízením nemanipuluje neoprávněná osoba.

e) Stráž také může kontrolovat způsob a rozsah užívání vod a jejich kvalitu. Zákon o rybářství však tuto pravomoc nijak zvlášť nerozvíjí a neobsahuje žádný přestupek z oblasti užívání vod. Zákon o vodách rybářskou stráž jako orgán vykonávající pravomoc v oblasti užívání vod vůbec neuvádí.⁶⁴

f) Strážce je oprávněn požadovat součinnost, popřípadě pomoc orgánů Policie České republiky, popřípadě obecní policie, nemůže-li zajistit vlastními silami a prostředky výkon funkce rybářské stráže. Problémem, kdy je potřeba součinnost policie může například být, že rybářská stráž není oprávněna

⁶³ ČESKÝ RYBÁŘSKÝ SVAZ, Přehled nejdůležitějších ustanovení zákona č. 99/2004 Sb. a vyhlášky č. 97/2004 Sb., Ve znění pozdějších předpisů, a bližší podmínky výkonu rybářského práva.

⁶⁴ § 6 a 8 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách.

zastavovat vozidla nebo provádět jejich prohlídku,⁶⁵ i když je zde důvodné podezření, že se osoba dopustila nějakého protiprávního jednání z oblasti rybářství.

g) Rybářská stráž je oprávněna zadržet povolenku k lovu osobě, která se dopustila porušení povinnosti stanovené rybářským zákonem, a doručit ji nejpozději do pěti pracovních dnů tomu, kdo povolenku vydal, většinou tedy uživateli revíru nebo místní rybářské organizaci, které je rybář členem. Zadržet může také úlovek, rybářské nářadí nebo nástroj osobě, která tím spáchala přestupek nebo trestný čin nebo z jehož spáchání je důvodně podezřelá. Jak se nakládá se zabavenými věcmi, zákon nezmiňuje. Zadržené úlovky se pokud možno vrací zpět do vody a náčiní se zřejmě odevzdá policii, případně orgánu, který bude rozhodovat o přestupku.⁶⁶

h) Dalším oprávněním je vstupovat na pozemky, stavby, jezy, rybí přechody a jiná zařízení v souvislosti s výkonem funkce rybářské stráže, a to v rozsahu nezbytně nutném, a užívat k tomu v nezbytné míře existující přístupové cesty. To znamená, že pokud bude osoba vykonávat lov ryb na soukromém pozemku, je rybářská stráž oprávněna ji i na takovém pozemku zkontrolovat.

i) Posledním oprávněním je projednání přestupků podle tohoto zákona příkazem na místě⁶⁷ a uložení blokové pokuty do výše 10 000 Kč. V praxi se však pro administrativní náročnost blokové pokuty téměř neukládají. Pokud strážný zjistí přestupek a nevyřeší ho domluvou, sepiše hlášení o přestupku a postoupí jej příslušnému rybářskému orgánu. Pokud je zde podezření o naplnění skutkové podstaty trestného činu pytláctví,⁶⁸ postoupí hlášení státnímu zastupitelství.⁶⁹

4.1.4 Povinnosti rybářské stráže

Povinnosti strážců jsou vyjádřeny v § 17 rybářského zákona. Mezi povinnosti tedy patří:

a) Nosit služební odznak na viditelném místě, aby bylo možné rozpoznat, že se jedná o rybářskou stráž.

b) Při kontrole se prokazovat průkazem rybářské stráže, který obsahuje i fotografii a podrobně jej upravuje prováděcí vyhláška.⁷⁰

⁶⁵ ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. str. 80.

⁶⁶ ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. str. 81.

⁶⁷ § 91 a následující zákona číslo 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

⁶⁸ § 304 zákona číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁶⁹ ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. str. 82.

⁷⁰ § 22 vyhlášky 197/2004 Sb. k provedení zákona o rybářství.

c) Kontrolovat a dohlížet na dodržování povinností stanovených zákonem o rybářství. Toto nelze zužovat pouze na kontrolu toho, zda má konkrétní rybář oprávnění k lovu, ale také zda například nedochází k ohrožení živočichů či rybářských zařízení.⁷¹

d) Zjišťovat zdroje a příčiny znečištění vody v rybářském revíru. Pokud takový zdroj znečištění zjistí, může takové nebezpečí odstranit sám nebo o tom neprodleně informuje příslušný orgán dle zákona o vodách.⁷²

e) Oznamovat neprodleně zjištěné závady a škody podle jejich povahy uživateli rybářského revíru a příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, který ji ustanovil, popřípadě orgánu příslušnému k ochraně přírody a krajiny⁷³ nebo Policii České republiky.

f) Rybářská stráž je povinna oznámit příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností všechny změny týkající se podmínek uvedených v § 14, za kterých byla ustanovena.

4.1.5 Odpovědnost rybářské stráže za škodu

Zákon o rybářství upravuje odpovědnost rybářské stráže jen částečně. Především se odpovědnost řídí zákonem číslo 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb. Za škodu vzniklou při výkonu funkce veřejné stráže tedy odpovídá stát. Jde o odpovědnost objektivní, tedy bez zřetele na zavinění.

Vzniklá škoda však nebude nahrazena osobě, která svým protiprávním jednáním oprávněný a přiměřený zákrok rybářské stráže vyvolala. Jde o takzvaný liberační důvod spočívající v zavinění poškozeného. Byla-li škoda způsobena při činnosti, kterou škůdce sledoval výlučně uspokojování svých zájmů či potřeb, popřípadě zájmů třetích osob, jež nesouvisejí s úkoly rybářské stráže, jedná se o takzvaný excés, a v takovém případě odpovídá za škodu přímo sám škůdce. Překročí-li však rybářská stráž svou pravomoc v souvislosti s výkonem funkce veřejné stráže, pak škodu hradí stát. Kritériem pro rozlišení, zda jde či nejde o excés, není samotná okolnost, zda došlo k překročení oprávnění, kterými je rybářská stráž nadána.⁷⁴

⁷¹ ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. str. 83.

⁷² Zákona č. 254/2001 Sb., o vodách

⁷³ § 75 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

⁷⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2010, sp. zn. 25 Cdo 896/2009.

Pokud osoba vykonávající rybářskou stráž utrpí v souvislosti s výkonem činnosti podle tohoto zákona škodu na zdraví, náleží jí náhrada škody podle předpisů o odškodňování pracovních úrazů, což upravuje § 250 a následující zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Totéž platí o škodě na věcech, které má strážce při plnění svých úkolů při sobě a náhrada takové škody se řídí § 2951 občanského zákoníku.⁷⁵

Je potřeba vyložit pojem „v souvislosti s výkonem činnosti.“ O takovou souvislost půjde v případě, že činnost má místní, časový a věcný (vnitřní) vztah k úkolům rybářské stráže. Při výkladu pojmu v souvislosti s plněním úkolů myslivecké stráže lze obdobně využít závěrů ustálené judikatury ve vztahu k pojmu v přímé souvislosti s plněním pracovních úkolů. Znamená to tedy, že ke vzniku škody musí dojít v místní, časové a věcné souvislosti s výkonem funkce rybářské stráže a ne pouze shodou náhod (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2001, sp. zn. 21 Cdo 2507/2000, publikovaný v časopise Soudní judikatura pod č. 11/2002, rozsudek ze dne 14. 1. 2003, sp. zn. 21 Cdo 454/2002, publikovaný v časopise Soudní judikatura pod č. 79/2003, rozsudek ze dne 24. 2. 2003, sp. zn. 21 Cdo 1148/2002, uveřejněný pod C 1724 v Souboru civilních rozhodnutí NS).⁷⁶

Nahrazuje se též škoda, která byla způsobena osobou odlišnou od rybářské stráže nebo když této osobě škoda vznikla, a to pokud taková osoba jednala na žádost osoby vykonávající rybářskou stráž nebo s jejím vědomím.

Škodu, kterou způsobila nebo utrpěla rybářská stráž v souvislosti s výkonem činnosti rybářské stráže, poskytne příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, který ustanovil rybářskou stráž, s jejímž výkonem činnosti podle vzniku škody souvisí.

4.2 Stráž myslivecká

Myslivecký zákon upravuje mysliveckou stráž v § 12 až v § 16. Úkolem myslivecké stráže je kontrola dodržování právních předpisů v oblasti myslivosti a ochrana myslivosti. Pojmem ochrana myslivosti se rozumí ochrana zvěře před nepříznivými vlivy prostředí, před nakažlivými nemocemi, před škodlivými zásahy lidí a před volně pobíhajícími domácími zvířaty, ochrana životních podmínek zvěře, zajištění klidu v honitbě a ochrana mysliveckých zařízení. Je

⁷⁵ § 2951 zákona číslo 89/2012 Sb., nový občanský zákoník.

⁷⁶ Tamtéž, nebo ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. str. 85.

třeba upřesnit pojem honitba. Zákon rozděluje pozemky na „honební,“ což je většina pozemků, kromě „nehonebních pozemků,“ kterými jsou například zastavěná území obce jako náměstí, návsi, tržiště, ulice, nádvoří, cesty, hřiště a parky, pokud nejde o zemědělské nebo lesní pozemky mimo toto území, dále pozemky zastavěné, sady, zahrady a školky řádně ohrazené, ohrady k chovu zvířete, obvod dráhy, dálnice, silnice, letiště se zpevněnými plochami, veřejná a neveřejná pohřebiště a dále pozemky, které byly za nehonební prohlášeny rozhodnutím orgánu státní správy myslivosti. Honitba je soubor souvislých honebních pozemků jednoho nebo více vlastníků vymezený v rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti, v němž lze provádět právo myslivosti podle lesního zákona. Samotnou myslivost zákon definuje jako soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvířeti jako součásti ekosystému a spolková činnost směřující k udržení a rozvíjení mysliveckých tradic a zvyků jako součásti českého národního kulturního dědictví. Mysliveckým zařízením mohou být například posedy, slaniska, napajedla, krmelce, nebo seníky.

Zákon stanovuje v honitbě několik zákazů v zájmu ochrany myslivosti. Je zakázáno plašit zvíř jakýmkoliv způsobem, s výjimkou opatření k zabránění škodám působeným zvířeti a dovolených způsobů lovu. Dále je zakázáno rušit zvíř při hnízdění a kladení mláďat a provádět další činnosti záporně působící na život zvířete jako volně žijících živočichů, pokud nejde o činnosti při obhospodařování pozemků nebo o činnosti při návštěvách honiteb jako součástí krajiny. Nesmí se také poškozovat a ničit myslivecká zařízení. K jejich vybudování a umístění je nutný předchozí souhlas vlastníka honebního pozemku. Vlastníci domácích zvířat, včetně zvířat ze zájmových chovů a zvířat z farmových chovů zvířete, nesmějí tyto zvířata nechat volně pobíhat v honitbě mimo vliv svého majitele nebo vedoucího. Při obhospodařování pozemků, jejich ohrazování při pastvě a podobně jsou vlastníci, popřípadě nájemci pozemků, povinni dbát, aby nebyla zvíř zraňována nebo usmrcována.

4.2.1 Ustanovení myslivecké stráže

Pro každých započatých 500 hektarů honitby je uživatel honitby povinen navrhnout orgánu státní správy myslivosti ustanovit mysliveckou stráž. Vzhledem k tomu, že minimální výměra honitby je také 500 hektarů, jsou v každé honitbě s výjimkou obor ustanoveny alespoň dvě stráže. Návrh na ustanovení myslivecké stráže se předkládá do 30 dnů od uzavření smlouvy o nájmu honitby anebo do 30 dnů ode dne, kdy byl uživatel honitby vyrozuměn orgánem státní správy

myslivosti o zrušení ustanovení minulé myslivecké stráže; v případě užívání honitby na vlastní účet se návrh předkládá do 30 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí o uznání honitby. Doba ustanovení myslivecké stráže je 10 let a strážce je možné ustanovit i opakovaně, vždy však na návrh uživatele honitby. Nesplní-li uživatel honitby povinnost navrhnout mysliveckou stráž, může ustanovit mysliveckou stráž orgán státní správy myslivosti a vyrozumí o tom uživatele honitby nebo ukládají rozhodnutím opatření k odstranění zjištěných nedostatků. V případě že ani poté nebude myslivecká stráž navržena, může státní orgán ochrany myslivosti uložit pokutu až do výše 200 000 Kč a v případě opakovaného porušení povinnosti do výše 400 000 Kč.⁷⁷ Návrh na ustanovení mysliveckou stráž musí obsahovat písemný souhlas osoby navrhované na takovou funkci. Mysliveckou stráž ustanovuje orgán státní správy myslivosti, jímž je obecní úřad s rozšířenou působností, který strážce ustanoví vydáním služebního odznaku⁷⁸ a průkazu myslivecké stráže,⁷⁹ jejichž popis a vzory jsou uvedeny v prováděcí vyhlášce k mysliveckému zákonu číslo 244/2002 Sb. V průkazu je mimo jiné uveden obvod působnosti strážce stanovený honitbami. Myslivecká stráž tak může vykonávat svoji funkci v několika honitbách. Strážcem je zpravidla určený zkušený myslivec z řad uživatele honitby.⁸⁰

Zákon stanovuje následující podmínky, které musejí být splněny, aby se osoba mohla stát mysliveckou stráží:

a) Osoba musí být starší 21 let. Tuto podmínku stanoví zákony pro všechny druhy stráží shodně.

b) Má bydliště na území České republiky. Na osobu se musí vztahovat ustanovení českého právního řádu, a proto je zapotřebí, aby zde měla pobyt. Stráž lesní má místo této podmínky české občanství.

c) Mysliveckou stráží může být ustanovena pouze osoba bezúhonná. Za bezúhonného se podle zákona o myslivosti nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo uznán vinným ze spáchání přestupku na úseku myslivosti nebo komu byla pravomocně uložena pokuta podle tohoto zákona. K posouzení bezúhonnosti osoby požádá orgán státní správy

⁷⁷ BEDNÁŘ, Vladimír a BEDNÁŘ, Pavel. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vyd., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 23.

⁷⁸ Viz příloha číslo 5.

⁷⁹ Viz příloha číslo 6.

⁸⁰ BEDNÁŘ, Vladimír a BEDNÁŘ, Pavel. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vyd., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 24.

myslivosti o vydání opisu z evidence Rejstříku trestů.⁸¹ Při posuzování bezúhonnosti se nepřihlíží k zahlázení odsouzení podle § 69 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon. Žádost o vydání opisu z evidence Rejstříku trestů a opis z evidence Rejstříku trestů se předávají v elektronické podobě, a to způsobem umožňujícím dálkový přístup.

d) Musí být způsobilá k právnímu jednání (dříve k právním úkonům). Způsobilosti k právnímu jednání neboli svéprávnosti se obecně nabývá dosažením 18 let.⁸² Omezit osobu ve způsobilosti k právnímu jednání může rozhodnutím soud.

e) Osoba musí být fyzicky a zdravotně způsobilá k výkonu funkce myslivecké stráže, což znamená, že její zdravotní stav ji neomezuje v pobytu v přírodě, pohybu v nerovném terénu a nevylučuje středně velkou a velkou fyzickou zátěž. Dále to nemohou být osoby, které mají sníženou schopnost orientace, zejména závažná onemocnění sluchu a zraku, trpí kolapsovými stavy a záchvatovitými onemocněními, včetně epilepsie, trpí závažným duševním onemocněním nebo závažnou poruchou osobnosti anebo dalšími onemocněními, které omezují nebo vylučují výkon funkce myslivecké stráže. Zdravotní způsobilost osoba potvrdí posudkem o zdravotní způsobilosti vydaným praktickým lékařem podle zákona číslo 372/2011 Sb., o zdravotních službách. Provádí se vstupní preventivní prohlídka v souvislosti s návrhem na ustanovení do funkce myslivecké stráže a mimořádná prohlídka, která se provádí v případě, kdy lze důvodně předpokládat, že v souvislosti s onemocněním nebo vývojem zdravotního stavu došlo ke změně zdravotní způsobilosti, a to na základě podnětu ošetřujícího lékaře nebo orgánu státní správy myslivosti, který stráž ustanovil.

f) Důležitou podmínkou je prokázání znalosti práv a povinností myslivecké stráže a to z těchto oblastí:

- práva a povinnosti myslivecké stráže podle zákona, včetně problematiky povolenek k lovu, loveckých lístků, pojištění, honiteb, obor, nehonebních pozemků, dob lovu jednotlivých druhů zvěře a zakázaných způsobů lovu,
- vymezení postavení a pravomoci úřední osoby (dříve veřejného činitele) z hlediska trestního zákona, například § 325 a následující zákona číslo 40/2009 Sb.

⁸¹ Zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů.

⁸² § 15 odst. 2 zákona číslo 89/2012 Sb., občanský zákoník.

- trestní řízení z hlediska součinnosti myslivecké stráže s orgány činnými v trestním řízení a oznamovací povinnosti podle trestního řádu, uvedené v § 8 zákona číslo 141/1961 Sb.,

- přestupkové řízení, včetně řízení blokového, dle zákona číslo 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a přestupky na úseku myslivosti,

- řízení o jiných správních deliktech podle zákona,

- trestný čin pytláctví, dle § 304 zákona číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník,

- charakteristiku členění a užívání pozemních komunikací se zvláštním zřetelem na účelové a místní komunikace, dle zákona číslo 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích,

- držení, nošení a přepravu zbraní a střeliva, dle zákona číslo 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, jakož i jejich použití.

Tyto znalosti se prokazují složením písemného testu, který obsahuje nejméně 20 otázek z uvedených oblastí. Znalost práv a povinností myslivecké stráže se má za prokázanou, bylo-li správně posouzeno nejméně 75 % otázek. Písemný test lze opakovat nejdříve za 1 měsíc od předchozího neúspěšného písemného testu.

g) Budoucí strážce musí složit slib tohoto znění: *„Slibuji, že jako myslivecká stráž budu s největší pečlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při výkonu ochrany myslivosti, že budu při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávnění příslušející myslivecké stráži.“*

h) Další podmínkou je platnost loveckého lístku, platnost zbrojního průkazu a platné pojištění pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou při této činnosti ublížením na zdraví nebo usmrcením jiných osob s limitem pojistného plnění nejméně ve výši 20 000 000 Kč a za škodu na věci s limitem pojistného plnění nejméně ve výši 500 000 Kč na jednu pojistnou událost. Pojistné podmínky, které blíže upraví rozsah tohoto pojištění, nesmějí obsahovat výluku, v důsledku které se pojištění nevztahuje na případy neopatrného chování pojištěného. Toto pojištění musejí mít sjednané všichni myslivci.

i) Poslední podmínkou je, že osoba musí s ustanovením do funkce učinit písemný souhlas.

4.2.2 Zrušení ustanovení myslivecké stráže

Ustanovení mysliveckou stráží zaniká v těchto zákonem stanovených případech:

a) Uplynutím doby, na kterou byl vystaven průkaz myslivecké stráže, která je stanovena vždy při ustanovení,

b) Zánikem nájmu honitby u myslivecké stráže, která byla ustanovena na návrh nájemce této honitby. Pokud je stráž ustanovena pro více honiteb, může v ostatních honitbách tuto funkci dále vykonávat,

c) Smrtí myslivecké stráže,

d) Doručením oznámení myslivecké stráže orgánu státní správy myslivosti o dobrovolném skončení výkonu funkce myslivecké stráže, například ze zdravotních důvodů,

e) Zrušením ustanovení orgánem státní správy myslivosti.

Ke zrušení ustanovení dojde v případě, pokud osoba přestala tuto funkci vykonávat nebo přestala splňovat výše vyjmenované podmínky nebo se prokáže, že byla ustanovena na podkladě nesprávných nebo nepravdivých údajů. Orgán státní správy myslivosti může ustanovení myslivecké stráže zrušit též na návrh uživatele honitby, který musí být řádně odůvodněn anebo z vlastního podnětu, pokud myslivecká stráž porušila při výkonu svých povinností tento zákon. Takovým porušením může být zejména i požívání alkoholu či jiných návykových látek, a to vzhledem k tomu, že je při své činnosti v postavení úřední osoby a vztahují se na ni tak analogicky zákony pracovního práva, zejména § 106 ods. 4 zákona č. 262/2006 Sb.⁸³ O podmínkách zrušení ustanovení myslivecké stráže pojednával Nejvyšší správní soud, který ve svém rozsudku ze dne 11. prosince 2014 vysvětlil, že ke zrušení ustanovení myslivecké stráže jak na návrh uživatele honitby, tak z vlastního podnětu orgánu státní správy myslivosti může dojít pouze, pokud strážce poruší při výkonu svých povinností zákon. Osobě zastávající funkci myslivecké stráže, do níž byla ustanovena, tak svědčí veřejné subjektivní právo na nerušený výkon této funkce za zákonem předpokládaných podmínek ve smyslu čl. 21 odst. 4 Listiny základních práv a svobod.⁸⁴

⁸³ ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. str. 75.

⁸⁴ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 12. 2014 uveřejněné ve sbírce rozhodnutí NSS číslo 4/2014 pod sbírkovým číslem 3187/2014.

4.2.3 Oprávnění myslivecké stráže

Myslivecká stráž disponuje největším počtem oprávnění ze všech stráží. Všechna oprávnění jsou taxativně vymezena v § 14 lesního zákona, avšak jsou vždy vázána na oblast honitby, pro kterou je stráž ustanovena.⁸⁵ Oprávnění myslivecké stráže jsou následující:

a) Strážce je oprávněn požadovat od osob, které se vyskytují v honitbě se střelnou zbraní nebo s jinou loveckou výzbrojí, předložení zbrojního průkazu, průkazu zbraně,⁸⁶ loveckého lístku,⁸⁷ povolenky k lovu⁸⁸ a potvrzení o povinném pojištění, popřípadě jiného průkazu, jímž lze prokázat jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého nebo přechodného pobytu. Zbrojní průkaz je veřejná listina, která fyzickou osobu opravňuje k nabývání vlastnictví a držení zbraně nebo střeliva do těchto zbraní v rozsahu oprávnění stanovených pro jednotlivé skupiny zbrojního průkazu a v rozsahu těchto oprávnění k jejich nošení.⁸⁹ Aby mohla osoba provádět lov, musí mít platný lovecký lístek, který vydá lovcí orgán státní správy myslivosti, v jehož obvodu má žadatel trvalý pobyt a je starší než 16 let, bezúhonný, způsobilý k právnímu jednání, má sjednané již zmíněné pojištění a především složil zkoušku z myslivosti nebo zkoušku z myslivosti na vysoké škole, na které se vyučuje myslivost nebo je žákem, posluchačem nebo absolventem střední nebo vyšší odborné školy, na které je myslivost studijním oborem nebo povinným vyučovacím předmětem. Povolenky k lovu vydává a podepisuje uživatel honitby.

b) Myslivecká stráž je jako jediná ze stráží oprávněna zastavit a prohlížet v honitbě a na účelových komunikacích⁹⁰ v honitbě dopravní prostředky včetně přepravovaných zavazadel, ale to jen za podmínky důvodného podezření, že přepravují nebo obsahují neoprávněně nabytou zvěř a za tím účelem požadovat předložení dokladu o nabytí zvěře. Prohlídka těchto prostředků a zavazadel však nesmí sledovat jiný zájem než zjištění, zda se v těchto prostředcích a zavazadlech nenachází neoprávněně nabytá zvěř.

c) Dalším oprávněním je zadržet osobu, kterou přistihne v honitbě při neoprávněném lovu nebo při jiné činnosti tímto zákonem zakázané nebo

⁸⁵ BEDNÁŘ, Vladimír a BEDNÁŘ, Pavel. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vyd., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 41.

⁸⁶ Viz příloha číslo 7.

⁸⁷ Viz příloha číslo 8.

⁸⁸ Viz příloha číslo 9.

⁸⁹ § 16 zákona číslo 116/2002 Sb., o zbraních.

⁹⁰ § 7 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

osobu, kterou přistihne v honitbě se zakázanou loveckou výzbrojí anebo se střelnou zbraní a neprodleně přivolat orgán Policie České republiky. Zakázané způsoby lovu jsou stanoveny v § 45 mysliveckého zákona, mezi které patří například lov do drátěných ok, želez nebo lovit zvěř v době nouze ve vzdálenosti do 200 m od krmelců a slanisk. Zakázané zbraně jsou například poloautomatické nebo automatické se zásobníkem schopným pojmout více než 2 náboje.

d) Myslivecký strážce je oprávněn odejmout osobám přistiženým při neoprávněném lovu střelnou zbraň nebo zakázanou loveckou výzbroj, chycenou, ulovenou nebo přepravovanou zvěř, popřípadě i loveckého psa a fretku a vykázat je z honitby. O případném odnětí věci je strážce povinen sepsat úřední záznam a osobě, jíž byla věc odňata, vystavit potvrzení o odnětí věci a odňatou střelnou zbraň nebo zakázanou loveckou výzbroj odevzdat neprodleně orgánu policie. Odebraná zvěř se odevzdává uživateli honitby. Zajištěný pes nebo fretka se také odevzdávají uživateli honitby, který zajistí jejich řádné ustájení a odbornou péči.⁹¹ Přistižené osoby jsou povinny výzvám či úkonům myslivecké stráže vyhovět, popřípadě jich uposlechnout, jinak jim hrozí pokuta až do výše 30 000 Kč a v případě opakovaného porušení až 60 000 Kč.⁹²

e) Oprávněním strážce je také usmrcovat v honitbě toulavé psy, kteří mimo vliv svého vedoucího pronásledují zvěř. Toto oprávnění se nevztahuje na psy ovčáckých a loveckých plemen, na psy slepecké, zdravotnické, záchranářské a služební. Poznat, zda nejde o některé z těchto plemen, může být však v praxi obtížné, avšak vždy musí jít o psa, který pronásleduje zvěř mimo vliv svého vedoucího.⁹³ Je proto vhodné (a v poslední době se i tak děje) opatřovat psy při honech a podobné činnosti v lesích reflexními doplňky. Strážce také může usmrcovat kočky potulující se v honitbě. Usmrcovat psy a kočky však lze pouze ve vzdálenosti větší než 200 metrů od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení. Pokud je tato nemovitost umístěna na oploceném pozemku, počítá se vzdálenost od jeho oplocení.

f) Jedním z oprávnění je také usmrcovat zavlečené druhy živočichů v přírodě nežádoucí, zejména mývala severního, psíka mývalovitého, norka amerického nebo nutrii říční a další vyhláškou stanovené druhy.

⁹¹ BEDNÁŘ, Vladimír a BEDNÁŘ, Pavel. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití*

pravomocí v praxi. 2. vyd., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 49.

⁹² § 63 zákona číslo 449/2001 Sb., zákon o myslivosti.

⁹³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2010, sp. zn. 25 Cdo 896/2009.

g) Kromě zmíněných psů a koček může správce usmrcovat po předchozím oznámení místně příslušnému obecnímu úřadu zdivočelá hospodářská zvířata a dále volně se pohybující označená zvířata z farmových chovů zvěře ve vzdálenosti větší než 200 m od nehonebního pozemku, na němž je farmový chov provozován.

h) Strážce je oprávněn požadovat pomoc nebo součinnost orgánů policie, popřípadě obecní policie, pokud nemůže splnění svých povinností zajistit vlastními silami a prostředky. Může jít například o případ zadržení ozbrojeného pytláka, který by mohl být nebezpečný. Policie je na takové zákroky vycvičena a disponuje i potřebným oprávněním a vybavením.

i) Dalším oprávněním je projednat přestupky podle mysliveckého zákona příkazem na místě, jímž lze uložit pokutu až do výše 10 000 Kč.⁹⁴ Myslivecký zákon upravuje přestupky v § 63 a následujících. Fyzické osobě lze uložit pokutu až 30 000 Kč a právnické osobě až 200 000 Kč. Při opakovaném porušení zákona lze horní hranice zvýšit až na dvojnásobek. Zjistí-li strážce, že fyzická nebo právnická osoba porušuje některé ustanovení zákona o myslivosti, uloží buď pokutu na místě, nebo oznámí toto zjištění orgánu státní správy myslivosti, který případně zahájí přestupkové řízení. Myslivecká stráž má takzvanou rozšířenou oznamovací povinnost,⁹⁵ což znamená, že když se dozví o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, je povinna ohlásit tuto skutečnost státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu.⁹⁶

j) Posledním oprávněním je možnost vstupovat na pozemky v honitbě v rozsahu nezbytně nutném k výkonu funkce. Toto oprávnění se vztahuje i na pozemky nehonební. Vstupem se však rozumí pouze vstup, což znamená pěšky a případné použití dopravních prostředků či zvířat je nutné dohodnout s majitelem pozemku.⁹⁷

⁹⁴ § 91 a následující zákona číslo 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

⁹⁵ §8 zákona číslo 141/1961 Sb., trestní řád.

⁹⁶ DROBNÍK, J., DVOŘÁK, P. Lesní zákon. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, str. 144.

⁹⁷ BEDNÁŘ, Vladimír a BEDNÁŘ, Pavel. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vyd., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 54.

4.2.4 Povinnosti myslivecké stráže

Povinnosti myslivecké stráže taxativně stanovené zákonem o myslivosti jsou pouze čtyři. Jejich plnění vyžaduje zákon pod hrozbou zrušení ustanovení myslivecké stráže.⁹⁸

a) Prokázat se kontrolovaným osobám průkazem myslivecké stráže a nosit služební odznak na viditelném místě.

b) Strážce je při své činnosti povinen dohlížet na dodržování povinností spojených s ochranou myslivosti. Tato povinnost je základním principem, kvůli němuž samotná stráž existuje.

c) Je také povinen oznamovat neodkladně zjištěné závady, nedostatky a škody podle jejich povahy uživateli honitby nebo orgánu, který ho ustanovil, popřípadě v neodkladných případech též orgánům policie nebo příslušným orgánům státní správy.

d) Myslivecká stráž je povinna zabezpečit průkaz myslivecké stráže a služební odznak proti zneužití, ztrátě a odcizení. V případě, že k takové skutečnosti dojde, je to strážce povinen neprodleně oznámit orgánu, který mu průkaz a odznak vydal.

4.2.5 Odpovědnost myslivecké stráže za škodu

Za škodu, která vznikne myslivecké stráži nebo kterou způsobí myslivecká stráž, odpovídá stát. Pokud se nejedná o škodu způsobenou osobě, která svým protiprávním jednáním oprávněný a přiměřený zákrok myslivecké stráže vyvolala. Vždy musí být však splněna podmínka, že jde o škodu vzniklou v souvislosti s plněním úkolů myslivecké stráže. O takovou souvislost půjde v případě, že činnost má místní, časový a věcný (vnitřní) vztah k úkolům myslivecké stráže. Při výkladu pojmu v souvislosti s plněním úkolů myslivecké stráže lze obdobně využít závěrů ustálené judikatury ve vztahu k pojmu v (přímé) souvislosti s plněním pracovních úkolů.⁹⁹ Pokud bude škoda způsobena při činnosti, kterou škůdce sledoval výlučně uspokojování svých zájmů či potřeb nebo zájmů třetích osob, jež nesouvisejí s úkoly myslivecké stráže, jedná se o takzvaný excés a v takovém případě odpovídá za škodu přímo sám škůdce. Překročí-li však rybářská stráž svou pravomoc v souvislosti s výkonem funkce veřejné stráže, pak škodu hradí stát. Kritériem pro rozlišení, zda jde či nejde o excés, není samotná

⁹⁸ BEDNÁŘ, Vladimír a BEDNÁŘ, Pavel. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi*. 2. vyd., přeprac. Praha: Druckvo, 2012, str. 37.

⁹⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2010, sp. zn. 25 Cdo 896/2009.

okolnost, zda došlo k překročení oprávnění, kterými je myslivecká stráž nadána.¹⁰⁰ Stát odpovídá za škodu i osobě, která poskytla pomoc myslivecké stráži na její žádost nebo s jejím vědomím. Při škodě na věcech, která poškozenému vznikla, se hradí skutečná škoda, a to uvedením v předešlý stav. Není-li to možné nebo účelné, hradí se v penězích. Poškozenému může být přiznána i úhrada nákladů spojených s pořízením nové věci náhradou za věc poškozenou. Pokud osoba vykonávající mysliveckou stráž nebo její pomocník utrpí v souvislosti s výkonem činnosti podle tohoto zákona škodu na zdraví, náleží jí náhrada škody podle předpisů o odškodňování pracovních úrazů, což upravuje § 250 a následující zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Náhradu škody za stát poskytuje orgán státní správy myslivosti, který mysliveckou stráž ustanovil.

4.3 Stráž lesní

Úkolem lesní stráže je ochrana lesa před jednáním běžných návštěvníků lesů, které by mohlo ohrožovat nebo omezovat. Především jde o kontrolu dodržování zákazů uvedených v § 20 lesního zákona. Veřejnost může les obecně užívat bez zvláštního povolení. Obecné užívání lesa je vymezeno v § 19 lesního zákona. Každý má právo vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a suchou na zemi ležící klest. Při tom je povinen les nepoškozovat, nenarušovat lesní prostředí a dbát pokynů vlastníka, popřípadě nájemce lesa a jeho zaměstnanců. Vstupem do lesa je myšlen opravdu jen vstup, což znamená pěšky a ne na žádném dopravním prostředku ani na zvířeti. Sběr lesních plodů je specifikován pouze tím, že nasbírané plody budou použity pro vlastní potřebu. Tato skutečnost se však v praxi bude těžko dokazovat. Suchá na zemi ležící klest se odborně nazývá pojmem „nehroubí.“¹⁰¹ Jde o nadzemní část stromu s tloušťkou menší než 7 centimetrů v kůře.¹⁰² Obecným užíváním lesa je také umístění včelstev včelařem v lese se souhlasem jeho vlastníka. Toto ustanovení je poněkud zvláštní. Ačkoliv je umístění včelstev zařazeno do obecného užívání lesa, zákon k této činnosti vyžaduje svolení vlastníka lesa, což odporuje samotnému principu obecného užívání. Včelařství se však považuje za obecně prospěšnou činnost a proto chtěl nejspíš zákonodárce zařadit včelařství do obecného užívání, aby zdůraznil jeho potřebnost.

¹⁰⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2010, sp. zn. 25 Cdo 896/2009.

¹⁰¹ *Lesnický naučný slovník*. Praha: Agrospoj, 1994. ISBN 80-7084-111-7.

¹⁰² DROBNÍK, J., DVORÁK, P. *Lesní zákon. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, str. 53

Obecné užívání lesa lze však omezit. První omezení nebo zákaz vstupu do lesů může nastat z důvodu ochrany lesa nebo v zájmu zdraví a bezpečnosti občanů. Příkladem ochrany lesa může být například zákaz vstupu v období sucha, aby se eliminovala možnost vzniku požáru. Potřeba omezení obecného užívání lesa kvůli ochraně bezpečnosti a zdraví občanů může nastat například po větrné kalamitě, kdy v lese zůstane viset spousta nalomených stromů nebo například pokud dojde k extrémnímu namrzání větví a jejich lámání pod vahou takové námrazy.¹⁰³ O takovém dočasném omezení nebo vyloučení vstupu do lesa může rozhodnout, na návrh vlastníka lesa nebo z vlastního podnětu, orgán státní správy lesů nebo obec s rozšířenou působností. Doba omezení je nejvýše tři měsíce a lze ji o další tři měsíce prodloužit. Další omezení může nastat z důvodu ochrany přírody podle jiných zákonů, zejména dle zákona o ochraně přírody a krajiny.¹⁰⁴

4.3.1 Ustanovení lesní stráže

Lesní stráž ustanovuje orgán státní správy lesů na návrh vlastníka lesa nebo z vlastního podnětu. Vlastník lesa nemá však povinnost navrhnout takovou osobu, ale co se týče správného lesního hospodářství, je povinen uzavřít smlouvu s odborným lesním hospodářem.¹⁰⁵ Orgán státní správy lesů však nemusí ustanovit osobu lesní strážní ani na základě žádosti takové osoby.¹⁰⁶ Orgány státní správy lesů vykonávají obecní úřady obcí s rozšířenou působností, kraje, vojenský lesní úřad na území vojenských újezdů, ministerstvo životního prostředí v chráněných územích a ministerstvo zemědělství.¹⁰⁷ Ustavující orgán vydá lesnímu strážci odznak¹⁰⁸ a průkaz,¹⁰⁹ jejichž vzory jsou uvedeny v prováděcí vyhlášce. Na řízení o ustanovování lesní stráže se nevztahují obecné předpisy o správním řízení, proto se proti případnému neustanovení rybářskou strážní nelze odvolat. Pro ustanovení fyzické osoby lesní strážní musí být splněno několik podmínek.

a) Osoba vykonávající lesní stráž musí mít české občanství. Touto podmínkou chtěl zákonodárce zdůraznit důležitost funkce strážce a větší nároky

¹⁰³ DROBNÍK, J., DVOŘÁK, P. Lesní zákon. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, str. 54

¹⁰⁴ Zákon číslo 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁰⁵ § 37 zákona číslo 289/1995 Sb., o lesích.

¹⁰⁶ DROBNÍK, J., DVOŘÁK, P. Lesní zákon. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, str. 141.

¹⁰⁷ § 47 zákona číslo 289/1995 Sb., o lesích.

¹⁰⁸ Viz příloha číslo 10.

¹⁰⁹ Viz příloha číslo 11.

na takové osoby. Stejnou podmínku stanoví například zákon o obcích pro funkci starosty.¹¹⁰

b) Další podmínkou je věk minimálně dvacet jedna let.

c) Osoba vykonávající lesní stráž nesmí být odsouzena pro úmyslný trestný čin. Toto prokáže předložením výpisu z rejstříku trestů, který nesmí být starší než tři měsíce, dle zákona číslo 269/1994 Sb., o rejstříku trestů.¹¹¹

d) Podmínkou je také způsobilost k právnímu jednání (dříve k právním úkonům). Osoba tedy nesmí být omezena v právním jednání soudem.

e) Strážce musí být zdravotně způsobilý k faktickému výkonu funkce, což vyžaduje schopnost vykonávat středně velkou nebo velkou fyzickou zátěž, pobyt v přírodě, pohyb v nerovném terénu a nesmí trpět závažnými onemocněními sluchu a zraku, kolapsovými stavy a záchvatovitými onemocněními včetně epilepsie či diabetu. Způsobilost potvrdí uchazeč posudkem o zdravotní způsobilosti vydaným praktickým lékařem podle zákona číslo 372/2011 Sb., o zdravotních službách.¹¹²

f) Důležitou podmínkou pro výkon lesní stráže je znalost práv a povinností z oboru. Znalost práv a povinností lesní stráže se prokazuje formou písemného testu a ústního pohovoru před zaměstnancem příslušného orgánu státní správy lesů, který sám disponuje odbornými znalostmi z oboru správy lesů. Písemný test obsahuje celkem dvacet otázek, a to deset otázek z lesního zákona, pět otázek ze zákona o přestupcích a pět otázek z trestního zákona a trestního řádu. Pokud uchazeč odpoví správně alespoň na patnáct otázek a projde ústním pohovorem, považuje se tato podmínka za prokázanou, v opačném případě může být novému písemnému testu podroben nejdříve za tři měsíce od předchozího neúspěšného písemného testu. Nevyhoví-li uchazeč pouze v ústním pohovoru, opakuje ústní pohovor, a to nejdříve za jeden měsíc od předchozího neúspěšného ústního pohovoru. Písemný test a ústní pohovor lze opakovat nejvýše dvakrát.¹¹³

g) Poslední podmínkou je složení slibu tohoto znění: *„Slibuji, že jako lesní stráž budu s největší pečlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při výkonu ochranné služby v lesích, že budu při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávnění příslušející lesní stráži.“*

¹¹⁰ § 103 zákona číslo 128/2000 Sb., o obcích.

¹¹¹ § 9 vyhlášky číslo 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže

¹¹² Tamtéž § 9a.

¹¹³ § 9b vyhlášky číslo 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže.

4.3.2 Zrušení ustanovení lesní stráže

Orgán státní správy lesů je povinen zrušit ustanovení lesní stráže v těchto případech:

a) Pokud fyzická osoba fakticky přestala vykonávat funkci lesní stráže.

b) Když osoba již nesplňuje výše stanovené podmínky, například nemůže ze zdravotních důvodů takovou funkci vykonávat.

c) Pokud se prokáže, že byla osoba ustanovena do funkce na základě nesprávných údajů, například na podkladě neaktuálního výpisu z rejstříku trestů.

Orgán státní správy lesů může ustanovení lesní stráže zrušit též z jiných důvodů na návrh vlastníka lesa nebo z vlastního podnětu. Tyto důvody lesní zákon blíže neupravuje, ale jistě mezi ně bude patřit situace, kdy lesní strážce o takové zrušení sám požádá. Vzhledem k tomu, že je při své činnosti lesní stráž v postavení úřední osoby, vztahují se na ni tak analogicky zákony pracovního práva, zejména § 106 ods. 4 zákona č. 262/2006 Sb., který stanoví zrušení pracovního poměru pro závažné nebo opakované porušení zákona. Takovým porušením může být zejména požívání alkoholu či jiných návykových látek. Ačkoliv to zákon výslovně nestanoví, bude podmínkou pro zrušení ustanovení i smrt osoby vykonávající tuto činnost. Zajímavostí je, že lesní zákon, narozdíl například od již zmíněného zákona o rybářství, nestanoví, že se na zrušení ustanovení lesní stráže nevztahuje správní řád, zrušení ustanovení se tedy děje formou správního řízení.¹¹⁴

Osoba, které je zrušeno ustanovení lesní stráže, je povinna odevzdat průkaz a odznak. V případě, že osoba zemře, měl by orgán správy lesů vyzvat k odevzdání osoby, které žily se zemřelým ve společné domácnosti.¹¹⁵

4.3.3 Oprávnění lesní stráže

Lesní stráž nedisponuje příliš mnoha oprávněními. Zákon je taxativně vymezuje v § 39.

a) Strážce je oprávněn zjistit totožnost osoby, která při obecném užívání lesa porušuje ustanovení lesního zákona, zejména zákazy v § 20.¹¹⁶ O tom, co je obecným užíváním lesa, jsem se rozepsal výše. Zákon výslovně stanovuje,

¹¹⁴ DROBNÍK, J., DVOŘÁK, P. Lesní zákon. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, str. 143.

¹¹⁵ DROBNÍK, J., DVOŘÁK, P. Lesní zákon. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, str. 143.

¹¹⁶ §20 zákona číslo 289/1995 Sb., lesní zákon.

že musí jít o osobu porušující ustanovení lesního zákona a strážce tak nemůže zjistit totožnost osoby, kterou z takového jednání pouze podezřívá.

b) Dalším oprávněním je projednat příkazem na místě přestupky podle § 53 lesního zákona, za které může uložit pokutu až 10 000 Kč.¹¹⁷ Lesní zákon obsahuje čtyři kategorie přestupků. V § 53 lze uložit pokutu fyzické osobě až do výše 5 000 Kč nebo až 10 000 Kč. Dle § 54 lze uložit pokutu právnické osobě do výše 100 000 Kč, nebo 1 000 000 Kč. Zjistí-li tedy, že fyzická nebo právnická osoba porušuje některé ustanovení lesního zákona a neuloží pokutu na místě, oznámí toto zjištění orgánu státní ochrany lesů, který případně zahájí přestupkové řízení, nebo majiteli lesa. Lesní stráž má takzvanou rozšířenou oznamovací povinnost,¹¹⁸ což znamená, že pokud se dozví o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, je povinna ohlásit tuto skutečnost státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu.¹¹⁹

c) Lesní stráž je také oprávněna předvést bezodkladně policejnímu orgánu osobu, kterou přistihne při přestupku, nelze-li jinak zjistit její totožnost. Toto oprávnění je však v praxi téměř nepoužitelné, protože pokud přistížená osoba nehodlá strážci sdělit ani svoji totožnost, těžko se nechá předvést před policejní orgán.

d) Posledním oprávněním lesní stráže je možnost požadovat pomoc nebo součinnost orgánů Policie České republiky, popřípadě obecní policie, pokud nemůže splnění svých povinností zajistit vlastními silami a prostředky. Pokud se tedy nebude přistížený chtít podrobit pravomoci lesní stráže, může lesní stráž zavolat na pomoc policii, která je na takové zásahy kompetenčně i materiálně vybavena. Lepší postavení bude mít strážce spolu s policií také z hlediska dokazování. V případě, kdy bude zasahovat jako jednotlivec proti skupině osob a jejich výpovědi by odporovali výpovědi strážce, nemusela by v případě sporu obstát.¹²⁰

4.3.4 Povinnosti lesní stráže

a) Lesní stráž je při výkonu svých pravomocí povinna nosit na viditelném místě služební odznak a při kontrole osob se prokazovat průkazem lesní stráže.

¹¹⁷ § 91 a následující zákona číslo 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹¹⁸ § 8 zákona číslo 141/1961 Sb., trestní řád

¹¹⁹ DROBNÍK, J., DVOŘÁK, P. Lesní zákon. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, str. 144.

¹²⁰ DROBNÍK, J., DVOŘÁK, P. Lesní zákon. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, str. 145.

b) Strážce je povinen dohlížet na dodržování povinností spojených s obecným užíváním lesů a stanovených zákazů, které jsem zmiňoval výše.

c) Strážce je povinen oznamovat neodkladně zjištěné závady, nedostatky a škody podle jejich povahy buď vlastníkovi nebo uživateli lesa nebo orgánu, který ho ustanovil, popřípadě v neodkladných případech též orgánům Policie České republiky nebo příslušným orgánům státní správy.

4.3.5 Odpovědnost lesní stráže za škodu

Lesní stráž vykonává určitou část státní správy, a proto za škodu vzniklou v souvislosti s touto činností odpovídá stát.¹²¹ Škodu hradí státní orgán, který lesní stráž ustanovil. Pokud byla stráž ustanovena jedním z okresních úřadů, které působily do konce roku 2002, měl by hradit případnou škodu krajský úřad, v jehož územní působnosti vykonává lesní stráž svou funkci.¹²² Stát odpovídá jak za škodu, kterou lesní stráž způsobí další osobě, tak za škodu způsobenou lesní stráží. Škoda však musí vzniknout v souvislosti s výkonem funkce lesní stráže. Nebude tak hrazena jakákoliv škoda, která vznikne lesnímu strážci třeba i náhodou, ale pouze taková škoda, která vznikne při faktickém výkonu této činnosti. Pojem v souvislosti s výkonem funkce blíže vysvětluje rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2010, sp. zn. 25 Cdo 896/2009. Stát nebude hradit škodu způsobenou osobě, která svým protiprávním jednáním oprávněný a přiměřený zákrok lesní stráže vyvolala. Stát odpovídá i za škodu osobě, která poskytla pomoc lesní stráži na její žádost nebo s jejím vědomím. Náhrada se takové osobě poskytuje i za škodu na věcech, která poškozenému vznikla v souvislosti s poskytnutím této pomoci. Přitom se hradí skutečná škoda, a to uvedením v předešlý stav; není-li to možné nebo účelné, hradí se v penězích. Poškozenému může být přiznána i úhrada nákladů spojených s pořízením nové věci náhradou za věc poškozenou. Náhrada se neposkytne, způsobil-li si tuto škodu poškozený úmyslně. Stát odpovídá i za újmu na zdraví nebo smrti. Rozsah a výše náhrady škody se určí podle předpisů o odškodňování pracovních úrazů pracovníků, což konkrétně upravuje § 250 a následující zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

¹²¹ Podrobně upravuje zákon číslo 82/1998 sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

¹²² DROBNÍK, J., DVORÁK, P. Lesní zákon. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, str. 146.

4.4 Stráž přírody

Posláním stráže přírody je kontrola dodržování předpisů o ochraně přírody a krajiny. Stráž přírody je upravena zákonem o ochraně přírody a krajiny v § 81 a v § 82. Ochranou přírody a krajiny se podle tohoto zákona rozumí dále vymezená péče státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny. Pojem „péče“ znamená souhrn činností a nástrojů stanovených zákonem o ochraně přírody a krajiny, případně jinými předpisy a také jde o sadu mimoprávních nástrojů, včetně konkrétních technických opatření při realizaci ochrany přírody v terénu. Nejde jen o pasivní ochranu a konzervaci určitého dochovaného stavu, ale též o aktivní činnost, jejímž cílem je zachování nebo obnova biologické rozmanitosti na úrovni ekosystémů a obnovu krajiny.¹²³

Ochrana přírody je velmi široký pojem a stráž přírody má tak pravomoc kontrolovat rozmanitou škálu činností, které by mohli ohrožovat nebo poškozovat přírodu. Obecně jsou chráněny všechny druhy rostlin a živočichů před zničením, poškozováním, sběrem či odchytem, který vede nebo by mohl vést k ohrožení těchto druhů na bytí nebo k jejich degeneraci, k narušení rozmnožovacích schopností druhů, zániku populace druhů nebo zničení ekosystému, jehož jsou součástí. Při porušení těchto podmínek je orgán ochrany přírody oprávněn rušivou činností omezit stanovením závazných podmínek. Území, která jsou přírodovědecky či esteticky velmi významná nebo jedinečná lze vyhlásit za zvláště chráněná. Taková území se člení na národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky. K označení v terénu se používá tabulí s velkým státním znakem České republiky a tabulí s uvedením kategorie zvláště chráněného území a názvem příslušného zvláště chráněného území.¹²⁴

V každém typu zvláště chráněné oblasti jsou různě stanoveny zakázané činnosti, podle toho, o jaký typ oblasti a jaké konkrétní ochranné pásmo (zónu) se jedná. Území národních parků je například členěno do čtyř zón odstupňované ochrany dle cílů ochrany a stavu ekosystémů. Nejvíce chráněná je zóna přírodní,

¹²³ STEJSKAL, V. Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, str. 11.

¹²⁴ Viz příloha číslo 12.

dále zóna přírodě blízká, zóna soustředěné péče o přírodu a zóna kulturní krajiny.¹²⁵ Nejprísněji chráněné jsou národní parky, a tudíž je v nich zakázáno nejvíce činností, a to například: těžit nerosty, rašelinu nebo slatinu, kromě těžby stavebního kamene a písku pro stavby na území národního parku, povolovat nebo uskutečňovat záměrné rozšiřování geograficky nepůvodních druhů rostlin, měnit stávající vodní režim pozemků, vypouštět živočichy, kromě vypouštění živočichů na základě schválených záchranných programů nebo živočichů vyléčených záchrannými stanicemi v místě jejich nálezu, umisťovat světelné zdroje mimo uzavřené objekty, které směřují světelný tok nad vodorovnou rovinu procházející středem světelného zdroje, provádět ohňostroje nebo používat zábavní pyrotechniku, sbírat nerosty, rostliny nebo odchyťovat živočichy, s výjimkou běžného obhospodařování pozemků, výzkumu povoleného nebo organizovaného orgánem ochrany přírody, výkonu práva myslivosti, práva rybářství nebo práva obecného užívání lesů podle jiného právního předpisu, upravovat přirozená koryta vodních toků nebo odstraňovat z přirozených koryt vodních toků splaveniny nebo jiné přirozeně vzniklé překážky, vjíždět a setrávat s motorovými vozidly a obytnými přívěsy mimo silnice, místní komunikace a místa vyhrazená orgánem ochrany přírody, jezdit na kole nebo na koni mimo silnice, místní komunikace a místa vyhrazená orgánem ochrany přírody, tábořit mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody, rozdělovat ohně mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody nebo provádět chemický posyp cest, s výjimkou údržby silnic I. třídy. Dále se za účelem ochrany přírody ještě vyhlašují evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Jednotlivě jsou také chráněny památné stromy, zvláště chráněné druhy rostlin, živočichů a nerostů. Stráž přírody ustanovují Krajské úřady, Agentura ochrany přírody a správy národních parků z řad zaměstnanců orgánů ochrany přírody nebo dobrovolných spolupracovníků.

Stráž přírody se na rozdíl od ostatních stráží člení na dvě kategorie. První kategorií jsou strážci a druhou zpravodajové. Rozdíl je v tom, že zpravodajům zákon nepřiznává žádná oprávnění. Jejich hlavním úkolem je seznámit se s přírodou ve svém obvodu, sledovat dění v přírodě, a to především v chráněných územích, a všechny lidské vlivy na ni a v případě potřeby podávat zprávy. Zpravodaji jsou v prvním případě lidé, kteří se takto připravují

¹²⁵ Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2000 [online], Praha, [cit. 3. 2. 2019], dostupné na: <http://www.ochranaprirody.cz/uzemni-ochrana/velkoplosna-chronena-uzemi/>

na „povýšení“ do funkce strážce, protože strážcem je jmenován zájemce až po minimálně ročním působení ve funkci zpravodaje.¹²⁶ Druhým typem zpravodajů jsou pak ti, kteří z různých důvodů mají problém s uplatňováním všech oprávnění stráže přírody. O to více se pak věnují dalším úkolům, zajišťují tedy „kontrolní, informační, výchovné, případně odborné činnosti v rámci územní působnosti orgánu ochrany přírody, který je jmenoval.“ Mnohdy se jedná např. o odborníky přírodovědce, kteří jako stráž přírody sbírají v území cenná data nebo lidi, kteří se věnují environmentální výchově, průvodcovské činnosti a podobně.¹²⁷

Samotní strážci vykonávají v oblasti ochrany přírody všechny úkoly, ke kterým mají oprávnění, podobně jako zbylé typy stráží.

4.4.1 Ustanovení stráže přírody

Podmínky pro ustanovení fyzické osoby stráží přírody, tedy jak strážcem, tak zpravodajem, jsou následující:

a) První podmínkou je občanství České republiky. Na občana České republiky se vztahují české právní normy a výkon pravomocí a povinností takového strážce lze kontrolovat jen, pokud bude mít stát nad takovou osobou určitou pravomoc.

b) Osoba, která se chce stát strážcem, musí být starší 21 let. Tuto podmínku musí splňovat všechny druhy stráží, avšak zákon o ochraně přírody a krajiny, respektive jeho prováděcí vyhláška, jako jediná stanovuje podmínku stát se nejdříve zpravodajem a až poté strážcem, což zaručuje, že se strážce s problematikou ochrany přírody alespoň částečně prakticky seznámil. Strážce by měl být znalý v oboru a měl by mít určitou autoritu.

c) Budoucí strážce nesmí být pravomocně odsouzený pro úmyslný trestný čin. V tomto případě zákon neklade na strážce příliš velké nároky jako například myslivecký zákon pro mysliveckou stráž, který stanoví podmínku bezúhonnosti. Tuto podmínku prokáže předložením výpisu z rejstříku trestů, který nesmí být starší než tři měsíce, dle zákona číslo 269/1994 Sb., o rejstříku trestů.

d) Osoba musí být způsobilá k právnímu jednání (dříve právním úkonům). Nesmí tedy být omezena v právním jednání soudem.

¹²⁶ § 20 odst. 4 vyhlášky 395/1992 Sb., kterou se provádí zákon o ochraně přírody a krajiny.

¹²⁷ Příručka pro stráž přírody, vydaná s podporou Ministerstva životního prostředí str. 8, dostupná na strazprirody.cz

e) Strážce musí být pro výkon této činnosti zdravotně způsobilý. O zdravotní způsobilosti zákon ani prováděcí vyhláška dále nehovoří. Strážce by měl být určitě schopný pohybovat se v přírodě a netrpět kolapsovými stavy, což je stanoveno u ostatních strážů, například pro stráž lesní.¹²⁸ Zdravotní způsobilost doloží posudkem¹²⁹ od svého praktického lékaře, ve kterém bude napsáno, že je zdravotně způsobilý k výkonu funkce strážce.¹³⁰

f) Strážce přírody musí prokázat znalost práv a povinností strážce přírody podle zákona o ochraně přírody a krajiny a znalost souvisejících předpisů. K ověření znalosti práv a povinností strážců přírody pořádá příslušný orgán ochrany přírody kvalifikační zkoušky. U takových zkoušek musí uchazeč osvědčit znalost právních předpisů zejména na ochranu přírody a životního prostředí, podrobnější znalost přírody, místopisu a geografie území, v němž má strážní službu vykonávat. Znalost práv a povinností zpravodaje ověřuje příslušný orgán ochrany přírody ústním pohovorem s uchazečem.¹³¹ V rámci doplňování a ověřování vzdělání nařídí ustavující orgán po pěti letech od složení příslušné kvalifikační zkoušky přezkoušení strážců a dále každých pět let. Může tak učinit v odůvodněných případech i v jiných lhůtách.

g) Poslední povinností je složit před ustanovujícím úřadem slib tohoto znění: „*Slibuji, že jako stráž přírody budu s největší pečlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při kontrole dodržování předpisů o ochraně přírody a krajiny, že budu při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávnění příslušející strážci přírody.*“

Orgán ochrany přírody jmenuje pro území ve své působnosti, z vlastního podnětu, či na návrh organizační jednotky občanského sdružení, jehož hlavním posláním podle stanov je ochrana přírody a krajiny, strážce a zpravodaje. Strážci přírody vydá ustanovující úřad služební odznak¹³² se státním znakem, průkaz strážce přírody¹³³ a identifikovatelné úřední razítko. V průkazu strážce přírody současně stanoví obvod její působnosti.

¹²⁸ § 9a vyhlášky číslo 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní strážce.

¹²⁹ Dle zákona číslo 372/2011 Sb., o zdravotních službách.

¹³⁰ Příručka pro stráž přírody, vydaná s podporou Ministerstva životního prostředí str. 6, dostupná na strazprirody.cz

¹³¹ § 20 ods. 3 vyhlášky číslo 195/1992 Sb., kterou se provádí zákon o ochraně přírody a krajiny.

¹³² Viz příloha 13.

¹³³ Viz příloha 14.

4.4.2 Zrušení ustanovení strážce přírody

Orgán ochrany přírody, který ustanovil lesní stráž, zruší její ustanovení pokud:

a) Fyzická osoba přestala tuto funkci vykonávat (například z rodinných či zdravotních důvodů).

b) Strážce přestane splňovat výše vyjmenované podmínky stanovené pro výkon strážce přírody. Například bude pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin.

c) Se prokáže, že stráž byla ustanovena na podkladě nesprávných nebo nepravdivých údajů.

d) Ustanovující úřad může ustanovení strážce přírody zrušit též z vlastního podnětu z jiných důvodů. Nejzávažnějším důvodem, pro který může příslušný orgán ochrany přírody ustanovení strážce přírody zrušit, je závažné nebo opakované porušení zákona strážce přírody. Takovým porušením může být zejména požívání alkoholu či jiných návykových látek, a to vzhledem k tomu, že je při své činnosti v postavení úřední osoby a vztahují se na ni tak analogicky zákony pracovního práva, zejména § 106 odst. 4 zákona č. 262/2006 Sb.

e) Zrušit ustanovení lze také na žádost osoby, která je ustanovena strážce přírody, pokud už takovou funkci nechce vykonávat.

Osoba, u níž ustanovující úřad zrušil ustanovení strážce přírody, je povinna neprodleně odevzdat tomuto úřadu služební odznak a průkaz strážce přírody.

4.4.3 Oprávnění strážců

Oprávnění strážců jsou taxativně stanoveny pouze pro strážce, nikoliv pro zpravodaje. Strážci jsou při výkonu činnosti oprávněni:

a) Zjišťovat totožnost osob, které porušují předpisy na ochranu přírody, čímž se rozumí nejen zákon o ochraně přírody a krajiny a jeho prováděcí vyhláška, ale také například zřizovací předpisy přírodních rezervací. Oprávnění se vztahuje na případy, kdy strážce takové osoby přímo přistihne při činu, nikoliv pokud má jen podezření. Podle zákona o policii prokázání totožnosti znamená prokázání jména a příjmení, data narození a trvalého, případně přechodného pobytu osoby.¹³⁴

¹³⁴ Příručka pro strážce přírody, vydaná s podporou Ministerstva životního prostředí str. 9, dostupná na strazprirody.cz

b) Projednat příkazem na místě¹³⁵ přestupky podle zákona o ochraně přírody a krajiny. Zákon upravuje přestupky v § 87 a následujících. Fyzické osobě lze za porušení předpisů zákona o ochraně přírody a krajiny uložit pokutu až 100 000 Kč. Za přestupky v ochraně zvláště chráněných rostlin a živočichů, dřevin a památných stromů lze uložit fyzické osobě pokutu až dvojnásobnou, pokud byly spáchány ve zvláště chráněných územích. Právníké osobě lze za porušení tohoto zákona uložit pokutu až 2 000 000 Kč. Příkazem na místě lze uložit pokutu pouze do výše 10 000 Kč, doporučuje se však strážcům řešit tímto způsobem pouze méně závažné přestupky. Pokud strážce neuloží pokutu na místě, vyrozumí o spáchání přestupku příslušný orgán ochrany přírody, který případně zahájí správní řízení o přestupku.¹³⁶

c) Aby mohl strážce řádně vykonávat kontrolu nad dodržováním zákona o ochraně přírody a krajiny, je oprávněn vstupovat na cizí pozemky. Jde však pouze o nezbytné případy a strážce se musí řádně prokázat odznakem a průkazem. Může přitom provádět potřebná měření, sledování, dokumentaci a požadovat informace nezbytné ke zjištění stavu přírodního prostředí, je však při tom povinen co nejvíce šetřit vstupem dotčené pozemky, jakož i všechna práva vlastníka.¹³⁷

d) Zadržet ke zjištění totožnosti osobu, kterou přistihne při porušování právních předpisů o ochraně přírody a krajiny, a odevzdat ji orgánu Policie České republiky. Strážce ke zjištění totožnosti zadrží takovou osobu, která bude přistižena při protiprávním jednání, přičemž půjde o skutek, jehož postižení nebo vypořádání je mimo pravomoc strážce přírody. V praxi by se jednalo o závažnější přestupky dle § 87 zákona o ochraně přírody a krajiny. Ve druhém případě může zadržet osobu, která odmítne nebo nebude schopna prokázat odpovídajícím způsobem svoji totožnost.¹³⁸

e) Dalším oprávněním je požadovat pomoc nebo součinnost orgánů Policie České republiky, popřípadě obecní policie, pokud nemůže splnění svých povinností zajistit vlastními silami a prostředky. Pokud by se přistižená osoba nechtěla podrobit pravomoci strážce, je strážce oprávněn zavolat si na pomoc zmíněné policejní orgány, které mají patřičné vybavení a pravomoci k takovým zásahům.

¹³⁵ § 91 a následující zákona číslo 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹³⁶ Příručka pro stráž přírody, vydaná s podporou Ministerstva životního prostředí str. 10, dostupná na strazprirody.cz

¹³⁷ § 62 zákona číslo 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹³⁸ Příručka pro stráž přírody, vydaná s podporou Ministerstva životního prostředí str. 10, dostupná na strazprirody.cz

f) V případě bezprostředního ohrožení zájmů chráněných podle části druhé až páté zákona o ochraně přírody a krajiny je strážce přírody oprávněn k okamžitému pozastavení rušivé činnosti. O takovém opatření bezodkladně vyrozumí územně příslušný orgán ochrany přírody. Tento orgán má povinnost opatření potvrdit, změnit nebo zrušit nejpozději do 15 dnů od jeho vydání. Příkladem takové rušivé činnosti mohou být například stavební práce a přerušení takových prací je vhodné provést písemnou formou, třeba zápisem do stavebního deníku¹³⁹ nebo třeba zemědělská činnost, například sečení trávy, která bezprostředně ohrožuje rostliny a živočichy.¹⁴⁰

g) Posledním oprávněním, nevyplývajícím z § 81 odst. 9, ale až z § 90 odst. 17 zákona o ochraně přírody a krajiny, je skutečnost, že se na stráž přírody při plnění jejích povinností nevztahují zákazy vstupu a vjezdu stanovené tímto zákonem.

4.4.4 Povinnosti stráže přírody

Stráž přírody, tedy jak strážci, tak zpravodajové jsou při své činnosti povinni:

a) Prokázat se kontrolovaným osobám průkazem stráže přírody a nosit viditelně služební odznak dle prováděcí vyhlášky na levé náprsní kapse saka nebo bundokošile.¹⁴¹ Stráž přírody působící v národních parcích a chráněných krajinných oblastech je obvykle označena i dalším služebním označením, a to znakem příslušného parku, nebo oblasti na levém rukávu, často doplněná nášivkou s nápisem „*stráž přírody*“, což bývá pro veřejnost daleko srozumitelnější, než odznak, na kterém tento nápis chybí.¹⁴²

b) Další povinností je dohlížet na dodržování povinností spojených s kontrolou dodržování předpisů o ochraně přírody a krajiny. Co se těmito předpisy rozumí, je již zmíněno výše.

c) Strážce má povinnost oznamovat neodkladně zjištěné závady, nedostatky a škody orgánu, který ho ustanovil, popřípadě v neodkladných případech též orgánům Policie České republiky nebo příslušným orgánům státní správy. Stráž přírody má totiž jako úřední osoba takzvanou rozšířenou

¹³⁹ Příručka pro stráž přírody, vydaná s podporou Ministerstva životního prostředí str. 11, dostupná na strazprirody.cz

¹⁴⁰ Vomáčka, V., Knotek, J., Konečná, M., Hanák, J., Dienstbier, F., Průchová, I., Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018 str. 593.

¹⁴¹ § 21 odst. 4 vyhlášky 395/1992 Sb., kterou se provádí zákon o ochraně přírody a krajiny.

¹⁴² Příručka pro stráž přírody, vydaná s podporou Ministerstva životního prostředí str. 12, dostupná na strazprirody.cz

oznamovací povinnost,¹⁴³ což znamená, že pokud se dozví o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, je povinna ohlásit tuto skutečnost státnímu zástupci, nebo policejnímu orgánu.

4.4.5 Odpovědnost strážce přírody za škodu

Za škodu, kterou způsobí strážce přírody v souvislosti s plněním jeho úkolů, případně pokud utrpí nějakou škodu, odpovídá stát a to bez ohledu na zavinění. Pojem v souvislosti s výkonem funkce blíže vysvětluje rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2010, sp. zn. 25 Cdo 896/2009, které ho staví na roveň pojmu „v souvislosti s plněním pracovních úkolů,“ což znamená, že se nemůže jednat o pouhou náhodnou shodu okolností, ale opravdu o výkon strážní služby. Stát je zproštěn této odpovědnosti, pokud si způsobí tuto škodu poškozený úmyslně nebo pokud se jedná o škodu způsobenou osobě, která svým protiprávním jednáním oprávněný a přiměřený zákrok vyvolala. Škoda je hrazena státem též osobě, která poskytla pomoc strážci přírody na její žádost nebo s jejím vědomím nebo škodu, kterou taková osoba při pomoci způsobí. Pokud dojde u poškozeného k újmě na zdraví nebo smrti, určí se rozsah a výše náhrady škody podle předpisů o odškodňování pracovních úrazů pracovníků.¹⁴⁴ Stát odpovídá i za škodu na věcech, která poškozenému vznikla v souvislosti s poskytnutím pomoci strážci. Přitom se hradí skutečná škoda, a to uvedením v předešlý stav. Není-li toto možné nebo účelné, hradí se v penězích. Poškozenému může být přiznána i úhrada nákladů spojených s pořízením nové věci náhradou za věc poškozenou. Náhradu takové škody poskytuje v zastoupení státu orgán, který stráž přírody ustanovil.¹⁴⁵

4.4.6 Asociace strážců přírody a Kodex strážce přírody

Strážci přírody se jako jediní sdružují v profesní asociaci. Oficiální název nese Asociace strážců přírody České republiky a od roku 1998 sdružuje především strážce přírody z národních parků a chráněných krajinných oblastí, ale i ostatní strážce přírody a jejich sympatizanty. Cílem Asociace strážců je zvyšovat odbornost a profesionální úroveň svých členů, připravit metodické materiály pro sjednocení činnosti strážců přírody na celém území České republiky a pravidelně pořádat setkání strážců, zaměřená na výměnu zkušeností ze strážní, informační a průvodcovské služby v terénu doplněná o odborné přednášky.

¹⁴³ § 8 zákona číslo 141/1961 Sb., trestní řád.

¹⁴⁴ § 250 a následující zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

¹⁴⁵ § 81b zákona číslo 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Asociace strážců přírody přijala na valné hromadě konané dne 9. dubna 2010 kodex strážce přírody, který usměrňuje činnost strážců nad rámec zákona.

Kodex obsahuje následujících deset bodů:

- 1) Strážce svým vystupováním na veřejnosti reprezentuje státní ochranu přírody.
- 2) Strážce je loajální k orgánu, který jej ustanovil – ve styku s veřejností zastává názory orgánu ochrany přírody.
- 3) Strážce při plnění svých povinností zachovává důstojnost – svou vlastní i osob, se kterými přichází do styku.
- 4) Strážce je aktivní v přístupu ke svěřeným úkolům i k návštěvníkům.
- 5) Strážce zná svěřené území, jeho hodnoty a seznamuje s tím i druhé.
- 6) Strážce dbá na průběžné zvyšování své kvalifikace (včetně jazykové) i udržování fyzické kondice.
- 7) Strážce upřednostňuje podání informace a poučení před sankcí.
- 8) Strážce vystupuje rozhodně a profesionálně.
- 9) Strážce usiluje o dobré vztahy s místní komunitou - obyvateli, hospodařícími subjekty a orgány veřejné správy.
- 10) Strážce ve službě je vždy řádně ustrojen a upraven.¹⁴⁶

¹⁴⁶ www.strazprirody.cz

5 Právomoci strážců

Jelikož jsou veřejné stráže upraveny jednotlivými zákony daného odvětví (zákon o rybářství, myslivosti, lesích a o ochraně přírody a krajiny) a strážci mají rozdílné úkoly a kontrolují všelijaké činnosti, jsou jejich pravomoci vcelku rozmanité. Najdou se však některá oprávnění, která jsou společná všem strážím a naopak i některá oprávnění, kterými disponuje jenom jedna ze stráží, ačkoli jiná stráž plní dosti podobné úkoly a takové oprávnění nemá.

5.1 Oprávnění společná všem strážím

Po prostudování oprávnění všech stráží v jednotlivých zákonech lze nalézt skupinu činností, které mohou s menšími, i když poměrně podstatnými rozdíly vykonávat všechny čtyři typy veřejných stráží. Společná oprávnění jsou jen čtyři a to následující:

a) Stráže jsou oprávněny při výkonu své činnosti zjišťovat totožnost kontrolovaných osob. Stráž rybářská je k tomuto oprávněna jen u osob lovících ryby a u těch, které se nachází v bezprostřední blízkosti rybářského revíru a důvodně je podezřívá ze spáchání přestupku, či trestného činu. Myslivecká stráž je oprávněna zjišťovat totožnost všech osob, které se nacházejí v honitbě se střelnou zbraní nebo s jinou loveckou výzbrojí. Stráž lesní je oprávněna zjistit totožnost osoby, která při obecném užívání lesa porušuje ustanovení lesního zákona a navíc smí předvést bezodkladně policejnímu orgánu osobu, kterou přistihne při přestupku, nelze-li jinak zjistit její totožnost. Stráž přírody může zjišťovat totožnost osob, které porušují předpisy na ochranu přírody a tyto osoby také zadržet ke zjištění totožnosti a odevzdat je orgánu Policie České republiky. Stráž myslivecká, lesní a stráž přírody tedy nemůže zjišťovat totožnost kterýchkoli osob, i když by je důvodně podezřívala z porušení předpisů. Rybářská stráž má tedy z tohoto hlediska velkou výhodu a je omezena jenom tím, že taková osoba se musí nacházet v bezprostřední blízkosti rybářského revíru a je důvodně podezřelá ze spáchání trestného činu, nebo přestupku. Pojem v bezprostřední blízkosti by měl být vykládán tak, že rybářský revír by měl být na dohled, to znamená v dosahu desítek metrů. Nejvyšší správní soud například hovoří ve svém rozsudku zabývajícím se povinností mít u sebe při řízení motorového vozidla řidičský průkaz, že toto není porušeno, má-li osoba průkaz v bezprostřední blízkosti bydliště, či pracoviště a je schopna jej prakticky okamžitě (v řádu minut)

předložit, například při parkování auta.¹⁴⁷ O důvodné podezření půjde, pokud bude zcela zřejmé, že osoba lovila ryby, například že ponese zcela zřejmě a viditelně svoje úlovky.

b) Všechny stráže jsou oprávněny při výkonu jejich funkce vstupovat na pozemky, pokud je to potřebné k plnění jejich úkolů. Stráž rybářská je konkrétně oprávněna vstupovat na pozemky, stavby, jezy, rybí přechody a jiná zařízení, a to v rozsahu nezbytně nutném a užívat k tomu v nezbytné míře existující přístupové cesty. Stráž myslivecká smí vstupovat v nezbytném rozsahu na pozemky v honitbě, ne tedy na nehonební, o čemž jsem se zmiňoval již v příslušné kapitole. Stráž přírody může vstupovat na cizí pozemky za podmínek, které jí vcelku přesně stanovuje § 62 zákona o ochraně přírody a krajiny, o kterém jsem již psal v části o stráži přírody. Lesní stráž zákon tuto pravomoc výslovně nepřiděluje patrně proto, že vstup do lesů je povolen všem již samotným obecným užíváním lesa.

c) Všechny stráže jsou oprávněny požadovat součinnost, popřípadě pomoc orgánů Policie České republiky, popřípadě obecní policie, nemůžou-li zajistit vlastními silami a prostředky výkon funkce stráže. Policisté vyjedou strážci na pomoc v nahodilých případech, například pokud strážce čelí při náhodné kontrole většímu počtu osob nebo osobě pod vlivem alkoholu nebo jiné omamné látky nebo osobě, která se chová agresivně a případný konflikt by sám obtížně řešil. Následné dokazování by mohlo být také složité, zejména výpověď jednotlivce navzdory dohodnutým výpovědím skupiny osob. Policie se strážci spolupracuje také na cílených předem domluvených kontrolách a v praxi tak můžeme například potkat rybářskou stráž v doprovodu příslušníka Policie České republiky, jak objíždí rybářský revír a kontrolují lovící osoby.

d) Posledním společným oprávněním všech veřejných stráží je projednat příkazem na místě přestupky podle jednotlivých zákonů a uložit pokutu až do výše 10 000 Kč. Toto oprávnění je více využíváno stráží lesní a stráží přírody, neboť stráže rybářská a myslivecká mohou osobu postihnout i jinak. Stráž rybářská může osobě, která poruší zákon o rybářství zadržet povolenku k lovu a do 5 pracovních dnů ji předat tomu, kdo povolenku vydal, tedy místnímu rybářskému sdružení, jehož je rybář členem, a toto sdružení rozhodne o potrestání rybáře. Osobám, které spáchali přestupek nebo trestný čin či jsou z tohoto jednání důvodně podezřelé, může rybářská stráž zadržet úlovek, rybářské náradí nebo

¹⁴⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2017, sp. zn./č. j.: 2 As 322/2016-39

nástroj. Myslivecká stráž, která přistihne v honitbě osobu při neoprávněném lovu nebo při jiné činnosti zakázané zákonem o myslivosti může zase takovým osobám odejmout střelnou zbraň nebo zakázanou loveckou výzbroj, chycenou, ulovenou nebo přepravovanou zvěř, popřípadě i loveckého psa nebo fretku a vykázat je z honitby. Takové zásahy se v praxi často jeví jako lepší potrestání pachatele, a proto je tyto dvě stráže využívají více než příkaz na místě.

5.2 Porovnání rozdílných oprávnění stráží

K nejzajímavějšímu oprávnění, kterým disponuje pouze myslivecká stráž, patří možnost zastavit a prohlížet v honitbě a na účelových komunikacích v honitbě dopravní prostředky včetně přepravovaných zavazadel, je-li důvodné podezření, že přepravují nebo obsahují neoprávněně nabytou zvěř, a za tím účelem požadovat předložení dokladu o nabytí zvěře. Stráž rybářská toto oprávnění nemá, a to ani pokud se dopravní prostředek bude nacházet v bezprostřední blízkosti rybářského revíru. Pokud si tak bude pytlák ryby ukládat přímo do kufru auta, rybářská stráž ho nemůže sama donutit k otevření vozidla nebo takové vozidlo zastavit. Oprávněním k zastavení dopravních prostředků by dle mého názoru měli disponovat i stráž lesní a stráž přírody, neboť do lesa je vjezd zakázán všem dopravním prostředkům a do zvláště chráněných území se smí dle zón například jezdit motorovými vozidly jen na povolení.

Oprávnění, které je přiděleno také pouze myslivecké strážci je usmrcovat mývala severního, psíka mývalovitého, norka amerického nebo nutrii říční a další vyhláškou stanovené zavlečené druhy živočichů v přírodě nežádoucí. Nutrie říční dělá problémy však převážně rybářům, a proto by mohl zákon opravňovat rybářskou stráž k odchytu těchto zvířat a případně dalších zavlečených druhů v jejich rybářských revírech. Rybáři se pohybují v okolí řek a rybníků velmi často a mají o místní situaci nejpodrobnější přehled.

Další oprávnění strážců souvisejí s výkonem jejich konkrétní činnosti a je logické, že jsou rozdílná. Nejvíce oprávněními disponuje stráž myslivecká, na druhé místo bych zařadil stráž rybářskou a zbývající stráže, tedy lesní a stráž přírody se dělí o třetí místo, což však neznamená, že jejich úkoly jsou méně důležité.

5.3 Další oprávnění strážců

Strážci mohou při své činnosti disponovat i dalšími oprávněními, které vycházejí z dalších zákonů a nejsou určeny pouze veřejným strážím, avšak dle mého názoru je vhodné je zde také zmínit.

5.3.1 Pořizování zvukových a obrazových nahrávek

Veřejné stráže jsou při svém výkonu oprávněny pořizovat obrazové a zvukové nahrávky. Přestože zákon číslo 89/2012, občanský zákoník v § 84 umožňuje zachytit podobu člověka, kde je možné určit její totožnost pouze s jejím svolením, při výkonu pravomoci úřední osoby je možné takto činit i bez svolení osoby. Jde o takzvanou úřední licenci stanovenou v § 88, který říká, že takového svolení není třeba, pokud se záznam pořídí nebo použije k výkonu nebo ochraně jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob. Touto problematikou se zabýval i Nejvyšší soud ve svém rozsudku sp. zn. 30 Cdo 64/2004,¹⁴⁸ podle něhož je poskytována ochrana jen těm projevům fyzických osob, jež mají osobní povahu, což veřejná činnost jako je například rybaření nemá.¹⁴⁹ Zájem na ochraně rybaření, myslivosti, lesů a přírody je tedy vyšší než ochrana osobnosti. Pořízené nahrávky pak mohou sloužit k následnému dokazování v přestupkovém či trestním řízení.

5.3.2 Zadržení podezřelé osoby

Všechny stráže mohou zadržet osobu přistiženou při konání trestného činu nebo bezprostředně poté. Trestní řád totiž tuto pravomoc přiznává všem osobám. Osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, smí omezit kdokoli, pokud je to nutné ke zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Důležitou podmínkou je, že osobu je nutné předat ihned policejnímu orgánu nebo pokud to není možné, je třeba některému z uvedených orgánů omezení osobní svobody bez odkladu oznámit.¹⁵⁰ Pokud by došlo k zadržení osoby, která se takového skutku nedopustila, nebyly by splněny podmínky pro zadržení a osoba by se proti takovému neoprávněnému zásahu proti osobní svobodě, což je mimo jiné zaručeno i ústavně, mohla oprávněně bránit v rámci nutné obrany.¹⁵¹

¹⁴⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/2004.

¹⁴⁹ ŠÍMA, A. *Zákon o rybářství. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. str. 79.

¹⁵⁰ Zákon 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, § 76 odstavec 2.

¹⁵¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 7. 2006, sp. zn./č. j.: 8 Tdo 838/2006

5.3.3 Nutná obrana

Častým problémem, se kterým se veřejné strážce setkávají, je agresivní chování osob, které kontrolují, někdy dokonce fyzické napadení. V trestním zákoníku je nutná obrana definována jako čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útokem na zájem chráněný trestním zákonem. Jednání v nutné obraně není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.¹⁵² Aby se jednalo o nutnou obranu, musí vždy jít buď o bezprostředně hrozící útok, nebo o útok, který zatím trvá. Pokud obránce zasáhne proti útočnickovi v době, kdy jeho útok již skončil, nemůže se už jednat o nutnou obranu. Obrana zároveň nesmí být v hrubém nepoměru ke způsobu daného útoku. Může sice být důraznější než útok, většinou i musí, aby byla skutečně účinná, nikoli však jej řádově přesahující. Při jejím posuzování se ale nepřihlíží ke způsobeným následkům, ale pouze ke zvolenému způsobu obrany. Nutnou obranou může obránce bránit i jiného napadeného a nemusí se tedy jednat o útok primárně na jeho osobu.¹⁵³ Nejsou zachovány meze nutné obrany, jestliže obránce útočnicka úmyslně usmrtil, ačkoli stačilo jej poranit, ani usmrtil-li obránce útočnicka, aby odvrátil útok na majetek malé závažnosti.¹⁵⁴ Nutnou obranou se lze bránit za použití jakýchkoli prostředků, a to i střelné zbraně, o což se může jednat zejména u strážce myslivecké. Vždy je však nejlepší, pokud to situace alespoň trochu dovolí, takovým útokům předcházet a například požádat o spolupráci policii.

5.3.4 Krajní nouze

Krajinou nouzi označuje trestní zákoník jako čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem. O krajinou nouzi se nejedná, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil nebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.¹⁵⁵ Vždy musí být kumulativně splněny všechny podmínky, aby se jednalo o krajinou nouzi, zejména že existuje přímo hrozící nebezpečí zájmu chráněnému trestním zákoníkem, které nelze za daných okolností odvrátit jinak. O vybočení z mezí krajinou nouze (exces) podle trestního zákoníku jde tehdy, jestliže zde některé její

¹⁵² §29 zákona číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹⁵³ Vladimír Kratochvíl: *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část.* Praha: C. H. Beck, 2009., str. 382.

¹⁵⁴ Unesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2014, sp. zn./č. j.: 11 Tdo 1392/2014-32

¹⁵⁵ Zákon číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník, §28.

podmínky naplněny byly, tedy stav byl krajní nouzi blízký, ale nebyly tu dány podmínky krajní nouze zcela ve všech směrech. Jednání v krajní nouzi není trestným činem.¹⁵⁶

O krajní nouzi by šlo například v případě, kdy lesní stráž pokácí stromy v okolí místa vzniku lesního požáru, čímž zabrání jeho dalšímu rozšíření na okolní les. Škoda způsobená na pokácených stromech takovým jednáním je mnohonásobně nižší, než kdyby se takový požár rozšířil. Každý takový případ se však vždy posuzuje individuálně, podle konkrétních možností osob jednajících v krajní nouzi. S krajní nouzí se mohou také strážci setkat u dalších osob. Pokud například osoba poruší zákaz vjezdu motorových vozidel do zvláště chráněného území z důvodu, že převáží zraněnou osobu do nemocnice, jedná v krajní nouzi a neporušuje tak zákon. To však neznamená, že by strážce měl tolerovat jakákoli porušování zákona jen proto, že taková osoba tvrdí, že jedná v krajní nouzi.

¹⁵⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2016, sp. zn./č. j.: 11 Tdo 1233/2016-28

6 Profesionální veřejné stráž

Ačkoli jsem na začátku této práce uvedl, že výkon funkce veřejné stráže je dobrovolný a čestný, existují v České republice i stráže profesionální, což znamená, že výkon funkce veřejné stráže je pracovní náplní těchto osob. Profesionální stráže se však řídí stejnou úpravou jako stráže dobrovolné, což si často neodborná veřejnost plete. Musí tedy pro ustanovení do takové funkce splňovat všechny zákonné podmínky a oprávnění takových stráží také nejsou nijak rozšířená. Zaměstnavatelé profesionálních stráží mohou stanovit ještě další podmínky pro přijetí na pozici konkrétní stráže dle podmínek, které jim stanoví obecně pracovní právní předpisy, zejména zákon číslo 226/2006 Sb., zákoník práce. Potřeba zavádět takové stráže přichází s čím dál tím větším počtem spáchaných přestupků v těchto oblastech.

6.1 Rybářská profesionální stráž

S profesionální rybářskou stráží se zatím neseznamujeme po celém území České republiky. Rybáři se u nás spolčují v Českém rybářském svazu, jehož úkolem je zajišťování podmínek pro výkon rybářství na celorepublikové úrovni. Český rybářský svaz se dělí na územní rybářské svazy, kterými jsou územní svaz města Prahy a územní svazy Středočeský, Jihočeský, Západočeský, Severočeský, Východočeský a Moravskoslezský. Tyto svazy se dále člení na místní rybářské organizace, jejichž počty jsou přibližně shodné s počty okresů daných území.¹⁵⁷

Zaměstnávání profesionálních strážců mají na starosti územní svazy, které tak činí s ohledem na konkrétní potřebu této kontroly v obhospodařovaných revírech. Profesionální strážci jsou zaměstnání na plný pracovní úvazek. Svazy zaměstnávají také takzvané poloprofesionální rybářské strážce, kteří jsou zaměstnání většinou jen v době, kdy je to nejvíce třeba pro ochranu ryb, například v době jejich hájení a také v době letních dovolených, kdy se u vody pohybuje největší počet rybářů nebo i pytláků. Kromě samotné kontroly rybaření, především dodržování rybářského řádu, se členové rybářské stráže zaměřují také na vysazování ryb, kontrolují označení revírů, pořádek na revírech a další činnosti spojené se zkvalitněním revírů. Jako první zavedl profesionální stráž západočeský územní svaz, který v roce 2019 zaměstnává 5 profesionálních strážců z celkem asi 750 ustanovených strážců.¹⁵⁸ Profesionální stráž zavedl například také

¹⁵⁷ Český rybářský svaz, 2013 [online], Praha [cit. 4. 3. 2019], dostupné na: https://www.rybsvaz.cz/?page=uzemni_svazy&lang=cz&web_menu_id=6

¹⁵⁸ Sekretariát Západočeského územního svazu Českého rybářského svazu, z.s., telefonicky

jihočeský svaz, který uvádí na svých internetových stránkách, že zaměstnává 3 strážce profesionální a 20 poloprofesionálních, z celkového počtu asi 600 strážců.¹⁵⁹ Nejvíce stráží je ustanoveno pro potřeby ostrahy rybářských revírů v užívání Moravského rybářského svazu, z.s., v počtu téměř 1 100 dobrovolných členů a 7 profesionálních členů rybářské stráže.¹⁶⁰ Naproti tomu třeba Východočeský rybářský svaz nemá zaměstnanou žádnou profesionální stráž, což neznamena, že by se na tomto území neporušovaly rybářské předpisy, ale lze to vysvětlit tím, že zde není mnoho rozsáhlých vodních ploch a na kontrolu rybářských revírů tak stačí strážce dobrovolné, kterých je ustanoveno přibližně 655.¹⁶¹

Ze statistik jednotlivých územních svazů vyplývá, že nejčastějšími prohřešky rybářů jsou: lov na více udic než je dovoleno, nezapsané ponechané ryby, lov v místech, kde je zákaz rybolovu, větší množství ponechaných ryb než je dovoleno, lov mimo stanovenou denní dobu lovu, ponechání podměrečné ryby a zanechávání odpadků v přírodě. Tyto prohřešky byly většinou řešeny napomenutím, které se poznamenává do povolenky k lovu nebo v závažnějších případech zadržením povolenky, což jsou řádově desítky případů v jednotlivých územních svazích ročně. Strážci se také často setkávají s pytláctvím, tedy lovem bez patřičného oprávnění, které je v mnoha případech řešeno zabavením rybářského náčiní.¹⁶² Výhodou profesionálních strážců je, že jsou dle potřeb vybaveni speciální technikou, jako jsou například záznamové kamery, fotopasti, dalekohledy nebo motorové čluny, s jejich pomocí lze lépe provádět kontroly.

6.2 Myslivecká profesionální stráž

Profesionální myslivecká stráž jako povolání, které by se soustředilo pouze na tuto činnost, se u nás nevyskytuje. Právo lovu souviselo v historii s vlastnictvím půdy, kterou vlastnila šlechta, případně kláštery či města. Myslivost tak byla výhradní kratochvílí vyšších vrstev. Ze strany poddaných však docházelo k pytláctví, ať už ze msty nebo pro obživu. Šlechta si tak najímala pro obhospodařování svých panství profesionální myslivce. Jejich úkolem však nebylo pouze les střežit, ale starali se o obstarávání zvěře, stavbu krmelců, obor či

¹⁵⁹ Moravec Pavel, 2018 [online], Boršov nad Vltavou [cit. 4. 3. 2019], dostupné na: <http://www.crsceb.cz/rybarska-straz-a-jeji-cinnost/>

¹⁶⁰ Moravský rybářský svaz, z.s., 2018 [online], Praha [cit. 5. 3. 2019], dostupné na: <http://www.mrsbrno.cz/index.php/kontakty>

¹⁶¹ Ing. Miroslav Biálek, jednatel Východočeského územního svazu, osobně 7. 3. 2019.

¹⁶² Taktéž.

posedů nebo organizování honů. Slovy dnešního mysliveckého zákona lze říct, že takový člověk byl mysliveckým hospodářem a stráží v jedné osobě¹⁶³ a často plnil i další úkoly, zejména z oblasti lesnictví, které je s myslivostí odjakživa velmi úzce spjato. Později, zejména díky politickému dění po roce 1948 vznikli takzvaní lidoví myslivci, spolčující se dobrovolně v mysliveckých sdruženích, kteří se zabývají myslivostí jen ve volném čase, vedle jiných profesí.¹⁶⁴ Dnešní situace je taková, že existují jednak soukromé honitby, které byly ve většině případů vráceny v restituci potomkům šlechtických rodů a honitby, které užívají místní myslivecké spolky. Funkce myslivecké stráže v soukromých honitbách je dnes vykonávána většinou stejným způsobem jako před rokem 1948. Lze tedy hovořit o jakési poloprofesionální stráží. V místních mysliveckých spolcích je funkce myslivecké stráže vykonávána jen dobrovolně a často je spojena s funkcí hospodáře. Myslivci z místních spolků se sdružují v Českomoravské myslivecké jednotě, která je členěna na okresní myslivecké spolky. Tato sdružení však nezavedla profesionální stráž, tak jako sdružení rybářská, neboť na ochranu rozsáhlých revírů je zapotřebí dokonalá znalost místa a ostatních myslivců a tu mají většinou jen členové místních spolků, kteří tuto činnost vykonávají dobrovolně a na pytláctví a další neblahé činnosti často upozorňují ze svého vlastního přesvědčení.¹⁶⁵

6.3 Lesní profesionální stráž

Lesní stráž nemá majitel lesa povinnost ustanovit, a proto je takových stráží jen po málu. Výkon lesní stráže, jako samostatné povolání, u nás není zaveden, často je ale spojen s jinými funkcemi. Majitelé lesů mají povinnost uzavřít smlouvu s odborným lesním hospodářem,¹⁶⁶ který má zajistit správné obhospodařování lesa. Takový hospodář pak často vykonává i funkci lesní stráže. Vlastníci velkých lesních ploch zaměstnávají lesní hospodáře na plný úvazek a mezi jejich úkoly může kromě lesního hospodářství být i myslivost, s níž je lesnictví úzce spojeno. Lze tak mluvit o jakési poloprofesionální lesní stráží.¹⁶⁷

Důležité je také zmínit zákon o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa.¹⁶⁸ Tento zákon stanoví, že tito inspektoři jsou lesní

¹⁶³ §12 a §35 zákona číslo 449/2001 Sb., o myslivosti

¹⁶⁴ Českomoravská myslivecká jednota,z.s., 2009 [online], Praha [cit. 6. 3. 2019], dostupné na: <http://www.cmmj.cz/Charakteristika-organizace/Historie-lovu-a-myslivosti.aspx>

¹⁶⁵ Ing. František Frola, jednatel Okresního mysliveckého spolku Hradec Králové, osobně

¹⁶⁶ § 37 zákona číslo 289/1995 Sb., o lesích.

¹⁶⁷ Bc. Tomáš Soukup, profesionální lesník a myslivec, osobně.

¹⁶⁸ Zákon číslo 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa

stráží. Inspektoři se prokazují průkazem inspekce a mají právo nosit lesnický stejnokroj se státním znakem a služebním označením. Inspekce zjišťuje nedostatky a škody na funkcích lesa jako složce životního prostředí, jejich příčiny a osoby zodpovědné za jejich vznik nebo trvání a vyžaduje jejich odstranění a nápravu. Provádí také kontrolu uložených opatření. Inspektoři jsou oprávněni v případě hrozící škody nařídit omezení, popřípadě zastavení výroby nebo jiné činnosti až do doby odstranění nedostatků a jejich příčin. Důležitým oprávněním inspekce, kterým veřejné strážce nedisponují je požadovat informace ze základního registru obyvatel, údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel a z agendového informačního systému cizinců.

6.4 Profesionální stráž přírody

Profesionální strážci přírody jsou zaměstnáni jen na území národních parků. Národními parky jsou Krkonošský, Podyjí, Šumava a České Švýcarsko. Každý z těchto parků má svoji správu a na správě pracuje vždy několik správců, kteří mají jako jedinou náplň práce určeno vykonávat funkci strážce přírody. S profesionálním výkonem strážce počítá i zákon o ochraně přírody a krajiny, který uvádí, že Krajské úřady, Agentura ochrany přírody a krajiny a správy národních parků ustanovují stráž přírody z řad zaměstnanců orgánů ochrany přírody nebo dobrovolných spolupracovníků.¹⁶⁹ Na krajských úřadech profesionální strážci až na naprosté výjimky nepracují, a v Agentuře ochrany přírody a krajiny České republiky je zaměstnáno několik desítek zaměstnanců, kteří jsou ustanoveni strážci přírody, ale zabývají se touto činností pouze vedle jiné pracovní náplně.¹⁷⁰

Správa Krkonošského národního parku má své hlavní sídlo ve Vrchlabí a dále dalších 6 územních pracovišť, na každém z nich jsou zaměstnáni tři profesionální strážci přírody. V Krkonošském národním parku je tak zaměstnáno celkem 18 strážců. Mimo strážní a inspekční činnost se například starají také o cesty, vybavení v terénu pro návštěvníky a likvidaci skládek.¹⁷¹

Správa Národního parku Podyjí zaměstnává celkem asi 40 zaměstnanců, z toho 4 profesionální strážce přírody. Strážců přírody je v tomto parku méně než v předchozím Krkonošském, což je dáno tím, že jeho rozloha je nejmenší ze všech

¹⁶⁹ § 81 odstavec 1. Zákona číslo 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

¹⁷⁰ Agentura ochrany přírody a krajiny, 2019 [online], Praha [cit. 8. 3. 2019], dostupné na: <http://www.ochranaprirody.cz/statni-sprava/straz-prirody/>

¹⁷¹ Správa Krkonošského národního parku, 2010 [online], Vrchlabí [cit. 8. 3. 2019], dostupné na: <https://www.krnap.cz/straz-ochrany-prirody/>

našich parků, pouhých 6 259 hektarů, oproti 36 300 hektarům, kterých dosahuje park Krkonošský.¹⁷²

Pod správou Šumavského národního parku pracuje 23 profesionálních strážců. Šumavský park je se svojí rozlohou 69 030 hektarů největším národním parkem u nás.¹⁷³

V národním parku České Švýcarsko, který dosahuje rozlohy 7 900 hektarů, pracují 4 profesionální strážci přírody. Tito zaměstnanci se kromě strážní činnosti starají také například o informování turistů a o úklid odpadků, kterých se v parcích i přes veškerou snahu strážců vyskytuje velké množství.¹⁷⁴

V českých národních parcích tak pracuje celkem 49 profesionálních strážců přírody. Vedle kontrolní a inspekční činnosti často vykonávají i práce jako informování turistů, opravy cest a značení, úklid odpadu a také spolupracují s dalšími zaměstnanci parků, jimiž mohou být například lesníci, myslivci, skalníci či údržbáři. Nejčastějšími prohřešky, se kterými se strážci přírody setkávají, jsou nepovolené vjezdy motorových vozidel a cyklistů, nelegální skládky, nepovolené táboření a poškozování a kácení dřevin. Velmi častým prohřeškem je také pohybování se mimo vyznačené trasy, kterého se v létě dopouštějí nejčastěji pěší turisté a v zimě běžkaři, lyžaři, snowboardisté a skialpinisté.

Všechny správy národních parků mají na svých internetových stránkách zveřejněny jména a případně i telefonní čísla konkrétních strážců přírody.

¹⁷² Správa národního parku Podyjí, 2012 [online], Znojmo [cit. 8. 3. 2019], dostupné z: <https://www.nppodyji.cz/seznam-zamestnancu>

¹⁷³ Správa národního parku Šumava, 2018 [online], Vimperk [cit. 8. 3. 2019], dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1005/sekce/o-organizaci/>

¹⁷⁴ Správa národního parku České Švýcarsko, 2017 [online], Krásná Lípa [cit. 9. 3. 2019], dostupné z: <http://www.npcs.cz/kontakty-na-zamestnance>

7 Závěr

V závěru své seminární práce bych rád shrnul klady a zápory zákonné úpravy veřejných stráží a další problémy, se kterými jsem se při sepisování této diplomové práce seznámil. Právní úprava veřejných stráží vypadá na první pohled jednoduše. Při podrobném studování těchto předpisů jsem však zjistil, že postavení veřejných stráží je naprosto výjimečné. Veřejné strážce jsou fyzické osoby s postavením úředních osob, které vykonávají přesně vymezenou část státní správy. Obecně jim za tuto práci nenáleží odměna a její výkon je dobrovolný.

Roztříštěnost právní úpravy jednotlivých stráží se zdá být problémem. Dle mého názoru je však tato roztříštěnost zcela logická neboť jednotlivé zákony se zabývají vždy dopodrobna komplexní úpravou daného odvětví (rybářství, myslivost, lesnictví a ochrana přírody) a vytržení veřejných stráží z těchto zákonů by způsobilo jejich nekomplexnost. Existuje návrh zákona z roku 2001, který počítá s jednou společnou profesionální stráží pro všechny čtyři oblasti. Takový strážce by však musel znát obrovské množství předpisů na úkor odbornosti. Tento návrh zákona tak nikdy nebyl schválen. Nedostatky úpravy nevidím v potřebě nového zákona, ale pokud bych mohl poradit zákonodárcům, upravil bych stávající čtyři zákony.

Co se týče strážce rybářské, zarazila mne nejvíce pravomoc kontrolovat způsob a rozsah užívání vod a jejich kvalitu. Patrně jde původně o pravomoc zrušené vodní strážce, ale zákon o rybářství ani zákon o vodách nepřiznává rybářské strážce v tomto směru žádná oprávnění, takže takovou kontrolu může provádět jen v oblasti rybářství. Rybářské strážce bych také přidal pravomoc zastavovat při důvodném podezření řidiče vozidel v blízkosti rybářského revíru a kontrolovat, zda se v nich nenachází ulovené nebo někdy spíše upytlačené ryby či nepovolené rybářské náčiní.

Stráž myslivecká je jedinou ozbrojenou stráží. S výkonem této strážce je spojeno nejvíce oprávnění. Strážce má jako jediná oprávnění zastavit a prohlížet v honitbě a na účelových komunikacích v honitbě dopravní prostředky včetně přepravovaných zavazadel, je-li důvodné podezření, že přepravují nebo obsahují neoprávněně nabytou zvěř. Toto oprávnění je pro mysliveckou stráž opravdu výhodou oproti ostatním strážím. Jedinou výtku, kterou bych podotkl, je, že strážce by mohla mít toto oprávnění nejen pokud má důvodné podezření, že se ve vozidle nalézá zvěř, ale i pokud by měl strážce důvodné podezření, že se ve voze vyskytuje nepovolené náčiní k lovu, například různé pastě.

Stráž lesní a stráž přírody je oprávněna ke zjištění totožnosti osob, které porušují ustanovení lesního zákona a zákona o ochraně přírody a krajiny. Dle mého názoru by tuto pravomoc měly tyto stráže mít, i pokud osoby z takového jednání pouze důvodně podezřívají. Stejně tak by měla být stráž lesní a přírody oprávněna k zastavování vozidel a k jejich kontrole.

Všechny stráže by také mohly mít možnost pokutovat řidiče za porušení zákazu vjezdu.

Veřejné stráže by také mohly disponovat možností požadovat informace ze základního registru obyvatel, údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel a z agendového informačního systému cizinců nebo registru vozidel. Profesionálním strážcům by takové oprávnění určitě usnadnilo práci, avšak vyvstává otázka, zda by za současné existence dobrovolných stráží a stráží profesionálních se stejnými pravomocemi, nedocházelo ke zneužívání takovýchto údajů. V každém zákoně upravujícím veřejné stráže je však také zakotvena pravomoc součinnosti s policií a ta by měla případné informace v odůvodněných případech stráží obstarat. Zákon podrobnosti o součinnosti dále nestanoví a bude záležet vždy na konkrétním strážci a konkrétním oddělení policie jak úzce budou spolupracovat.

Příjemným překvapením pro mne bylo zjištění, na jak dobré a profesionální úrovni jsou u nás profesionální rybářská stráž a stráž přírody. V poslední době se velmi rozmáhá jak sportovní rybolov, tak turistika v národních parcích, což bych osobně označil za poměrně nešťastné. Mezi obrovskými zástupy turistů se jich najde spousta, která nějakým způsobem poškodí přírodu. Všichni rybáři také nejsou svatí, i když se v poslední době rozmáhá způsob „chyt' a pust',“ který vypadá neškodně. Na samotném lovení ryb a vracení je zpět vodě nic špatného nevidím, ale spousty takovýchto rybářů jsou schopni nasypat do vody obrovské množství návnad, čímž (zřejmě tedy nevědomě) znečišťují a mění vodní ekosystém. Také se mi nelíbí, že rybáři už nejsou ti téměř neviditelní pánové v zeleném, krčící se u řeky, ale podél některých vyhlášených rybářských toků to často vypadá jako někde v autokempu. Jsem tak rád, že profesionální stráž rybářská a přírody disponuje moderními technologiemi k odhalování, napomínání a případnému pokutování takových vítečnicků. Funkce stráže myslivecké a lesní je také vykonávána poměrně kvalitně, zejména ve velkých soukromých lesích a honitbách, kde jsou zaměstnáni pracovníci jako lesní nebo myslivečtí hospodáři a vedle této funkce vykonávají lesní stráž nebo stráž přírody. Při studiu této

problematiky jsem se setkal i s případem, a prý ne příliš ojedinělým, že je v soukromém lese a zároveň v honitbě zaměstnán „správce,“ který vykonává jak funkci lesního hospodáře, tak mysliveckého hospodáře a také mysliveckou a lesní stráž.

Všechny lesní stráže by dle mého názoru mohli být více centrálně organizované a veřejnost by mohla být více informována o jejich činnosti. V tomto směru je nejlépe poučena stráž přírody, které Ministerstvo zemědělství vydalo mimo jiného příručku, podle které se správci mohou řídit při svých úkolech, ze které jsem čerpal i já při sepisování této práce. Internetové stránky Agentury ochrany přírody a krajiny musím také pochválit, protože poskytují uživatelům spousty informací o strážích a celkově o ochraně přírody a krajiny. Ministerstvo zemědělství, které má pod sebou zbývající stráže však v tomto směru značně pokulhá.

Celkově bych práci veřejných stráží hodnotil kladně a jsem velice rád, že se stále ještě najdou lidé, kterým není lhostejné životní prostředí kolem nás a snaží se ho zachovat nebo, pokud to jde, tak i zlepšit.

Resumé

Diplomová práce se zabývá tématem veřejných stráží. V České republice se vyskytují čtyři druhy těchto stráží. Je to stráž rybářská, myslivecká, lesní a přírody. Dle svých názvů vykonávají stráže dohled a kontrolu v konkrétních oblastech. Stráž rybářská se stará o ochranu rybářství, myslivecká o ochranu myslivosti, lesní o ochranu lesů a stráž přírody dohlíží na ochranu přírody a krajiny. Na ochranu přírodního bohatství dbá i stát a proto svěřuje strážcům řadu oprávnění, aby mohli vykonávat svoje úkoly. Nejvíce takových oprávnění má stráž myslivecká. Strážce je fyzická osoba, která v konkrétně daných oblastech vykonává část veřejné správy. Každý strážce je ustanoven pro konkrétní část území. V případě stráže rybářské jde o revír, u stráže myslivecké je to honitba, u lesa jde o konkrétní lesní pozemek a u stráže přírody se jedná o konkrétní zvláště chráněné území. Každá stráž je při výkonu své činnosti povinna prokazovat se služebním průkazem a odznakem. Podmínkou pro ustanovení všech stráží je složení slibu, kterým se zaváží k plnění povinností vyplívající z jejich funkce. Všechny stráže jsou v případě porušování právních předpisů oprávněny k uložení pokuty na místě. Veřejné stráže nejsou upraveny v jednom zákoně, ale v jednotlivých zákonech, které komplexně upravují příslušnou oblast. Strážci mají při plnění svých úkolů postavení úředních osob, z čehož pro ně vyplývá zvýšená ochrana, ale také odpovědnost.

Summary

This thesis deals with the topic of public guards. There are four types of these guards in the Czech Republic. It is a fishing, hunting, forest and nature guard. According to their names, the guards watch over and control specific areas. The fishing guard takes care of fishing regions, hunting guard watches over the hunting areas, forest guard oversees forests protection and nature guard takes care of nature and landscape protection. The state is also committed to protecting the natural wealth and therefore entrusts the guards with a number of privileges to perform their tasks. The most of these privileges has the hunting guard. The guardian is an individual who follows the public administration in specific areas. Every guardian is elected for a particular area. It is a fishing ground for the fishing guard, a hunting ground for the hunting guard, a specific forest land for the forest guard and a specific specially protected area for the nature guard. Each guard is obliged to prove his/her identity card and badge in the course of his/her activity. A precondition for the establishment of all guards is to make a promise to commit to their duties. In the case of breaking laws, the guardians can impose a fine. Public guards are not governed by one law, but by individual laws that comprehensively regulate the relevant area. The guardians have the status of civil servants. Therefore they have not just increased protection, but also increased responsibility.

Přílohy:

1. Vzor odznaku rybářské stráže

(zdroj: Příloha č. 11 k vyhlášce č. 197/2004 Sb.)

2. Vzor průkazu rybářské stráže

(zdroj: Příloha č. 11 k vyhlášce č. 197/2004 Sb.)

The image shows two views of a fishing license card. The top view is the front of the card, which is light blue. It features the text 'ČESKÁ REPUBLIKA RYBÁŘSKÝ LÍSTEK' in large blue letters. Below this, there are two checkboxes: one for 'pro české občany' and one for 'pro cizince'. There is also a field for 'platný od' and 'do' with a date input. A large red 'VZOR' watermark is overlaid on the right side. The bottom view is the back of the card, which is white with a blue border. It contains the text 'ČESKÁ REPUBLIKA - RYBÁŘSKÝ LÍSTEK' and several fields for personal information: 'Jméno, příjmení, titul', 'Datum narození (u cizinců číslo pasu)', 'Místo narození (u cizinců st. příslušnost)', 'Název a sídlo orgánu, který rybářský lístek vydal', 'Vydáno dne', and 'Číslo jednací'. A large red 'VZOR' watermark is overlaid on the right side. At the bottom, there is a field for 'podpis a razítko orgánu, který průkaz vydal'.

3. Rybářský lístek

(jde o moje vlastní dokumenty)

4. Povolenka k lovu ryb s evidencí docházky a úlovků
(jde o moje vlastní dokumenty)

POVOLENKA K LOVU RYB

5

Oddíl I povolenky k lovu

Doba platnosti od 1.7. do 31.12. 2019

Jméno, příjmení, titul držitele MARTIN PÍŠ

Datum narození 5.10.1999

Trvalý pobyt SLOUPNO

Člen MO ČRS Kay Bystron

Územní povolenka k lovu ryb na mimopstruhových revírech Východočeského ÚS

MLÁDEŽ, ZTP - ROČNÍ

53121 19 01587

Český rybářský svaz, z.s. místní organizace Ankejská 97/504 61 NOVÝ BYDŽOV

Vyda J. Tužmařky (razítko a podpis)

dne 19.7.2019

Do 15 dnů po skončení platnosti povolenky k lovu, vrátí držitel povolenku organizaci, která ji vydala.

Oddíl II povolenky k lovu

EVIDENCE DOCHÁZKY A ÚLOVKŮ

Datum	Číslo revíru	Pod- revír	Druh	ks	kg	cm

5. Vzor odznaku myslivecké stráže
(zdroj: Příloha č. 1 k vyhlášce č. 244/2002 Sb.)

6. Vzor průkazu myslivecké stráže
(zdroj: Příloha č. 2 k vyhlášce č. 244/2002 Sb.)

PRŮKAZ MYSLIVECKÉ STRÁŽE

3,5 x 4,5 cm

ČESKÁ REPUBLIKA

Číslo

Příjmení, jméno, titul myslivecké stráže

Obvod působnosti (název honitby)

VZOR

 ČESKÁ REPUBLIKA - PRŮKAZ MYSLIVECKÉ STRÁŽE

Jméno/Název uživatele honitby

Název a sídlo orgánu, který průkaz vydal

Datum vydání Číslo jednací

Doba platnosti

do Podpis a razítko orgánu, který průkaz vydal

VZOR

7. Vzor zbrojního průkazu a průkazu zbraně
(zdroj: Příloha č. 1a 10 k vyhlášce č. 221/2017 Sb.)

ČESKÁ REPUBLIKA
ZBROJNÍ PRŮKAZ

JMENO _____
 PŘÍMENÍ _____
 DATUM NAROZENÍ _____
 DATUM VYDÁNÍ _____
 VYDAL _____
 PLATI PRO SKUPINU (-Y)

 PLATNOST DO _____

AA 111111

razítka
a podpis

Skupiny zbrojních průkazů

A - ke sběratelským účelům
 B - ke sportovním účelům
 C - k loveckým účelům
 D - k výkonu zaměstnání nebo povolání
 E - k ochraně života, zdraví nebo majetku

Termín periodické zdravotní prohlídky (pro skupinu D) _____

Zvláštní záznamy

ČESKÁ REPUBLIKA
PRŮKAZ ZBRANĚ

DRUH ZBRANĚ _____
 ZNAČKA VÝROBCE _____
 VZOR (MODEL) _____
 RAŽE _____
 VÝROBNÍ ČÍSLO _____

KATEGORIE ZBRANĚ _____

AA 111111

JMÉNO A PŘÍMENÍ FYZICKÉ OSOBY
 JMÉNO A PŘÍMENÍ PODNIKAJÍCÍ FYZICKÉ OSOBY NEBO NÁZEV PRÁVNICKÉ OSOBY _____

DATUM NAROZENÍ _____ ICO _____

ZBRANĚ JE REGISTROVÁNA NA _____

DALŠÍ ÚDAJE _____

VYDAL _____
 DATUM _____

razítka
a podpis

8. Vzor loveckého lístku

(zdroj: Příloha č. 9 k vyhlášce č. 244/2002 Sb)

ČESKÁ REPUBLIKA - LOVECKÝ LÍSTEK

JMÉNO A PŘÍJMENÍ, TITUL

DATUM NAROZENÍ

VYDAL

DNE

POD 6j.

PLATNOST DO

POD PIS A RAŽÍTKO

9. Vzor povolenky k lovu
(zdroj: Příloha č. 11 k vyhlášce č. 244/2002 Sb.)

POVOLENKA K LOVU			
Evidenční číslo	<input type="text"/>	Platná do	<input type="text"/>
Uživatel honitby, sídlí	<input type="text"/>		
Název honitby	<input type="text"/>		
Povolenka je vystavena pro:	<input type="text"/>		
Jméno a příjmení	<input type="text"/>		
Trvalý pobyt	<input type="text"/>		
Č. loveckého lístku	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Vystavena dne	<input type="text"/>	Podpis uživatele honitby	

Druh zvěře	počet kusů	pohlaví *	věková třída *

* U bažanta královského, krocana divokého a u spárkaté zvěře vyplňte též pohlaví a u samců zvěře spárkaté i věk.

Podpis mysliveckého hospodáře

10. Vzor průkazu lesní stráže

(zdroj: Příloha č. 4 k vyhlášce č. 101/1996 Sb.)

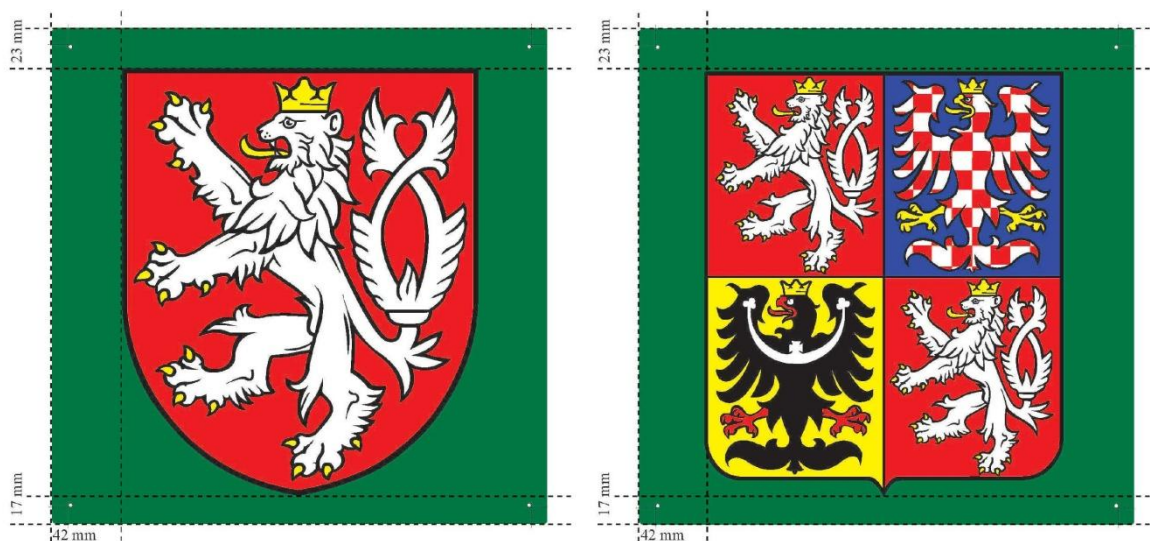

11. Vzor odznaku lesní stráže

(zdroj: Příloha č. 4 k vyhlášce č. 101/1996 Sb.)

12. Vzor označení zvláště chráněného území v terénu
(zdroj: Příloha č. 6 k vyhlášce č. 45/2018 Sb.)

NÁRODNÍ PARK
Šumava

Krkonošský
národní park

PTAČÍ OBLAST
Doupovské hory

I. ZÓNA
NÁRODNÍHO PARKU

13. Vzor odznaku strážce přírody

(zdroj: <http://bilekarpaty.ochranaprirody.cz/cinnost-pracoviste/straz-ochrany-prirody/>)

14. Vzor průkazu strážce přírody

(zdroj:<http://bilekarpaty.ochranaprirody.cz/cinnost-pracoviste/straz-ochrany-prirody/>)

OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

SLUŽEBNÍ PRŮKAZ STRÁŽCE

Číslo

Příjmení, jméno, titul

Rodné číslo

Obvod působnosti

3,5 x 4,5 cm

Datum

Podpis odpovědného pracovníka

Název orgánu, který průkaz vydal

Seznam použitých pramenů a literatury:

Odborná literatura:

- HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část.* 8. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2012
- STEJSKAL, V. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016
- Šíma A. *Zákon o rybářství. Komentář.* 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017
- HEMELÍK, Tomáš. *Rybářství a právo.* 1. vyd. Praha: Orac, 2000
- DROBNÍK, J., DVOŘÁK, P. *Lesní zákon. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010
- BEDNÁŘ, Vladimír a BEDNÁŘ, Pavel. *Myslivecká stráž: práva, povinnosti, právní výklad a využití pravomocí v praxi.* 2. vyd., přeprac. Praha: Druckvo, 2012
- Vomáčka, V., Knotek, J., Konečná, M., Hanák, J., Dienstbier, F., Průchová, I., *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018

Zákony a vyhlášky:

- Zákon č. 99/2004 Sb., o rybářství.
- Zákon č. 449/2001 Sb., zákon o myslivosti.
- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
- Zákon č. 114/1992 Sb., zákon české národní rady o ochraně přírody a krajiny.
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.
- Zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů.
- Zákon č. 116/2002 Sb., o zbraních.
- Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích.
- Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád.
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích.

- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním.
- Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách.
- Zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa.
- Zákon č. 82/1998 sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.
- Vyhláška č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní strážce.
- Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádí zákon o ochraně přírody a krajiny.
- Vyhláška č. 197/2004 Sb., k provedení zákona o rybářství.
- Vyhláška č. 244/2002 Sb., kterou se provádí zákon o myslivosti.
- Vyhláška č. 45/2018 Sb., o plánech péče, zásadách péče a podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území.

Historické právní předpisy:

- Stanovisko generálního prokurátora č. ČSSR B/3-79 č.j. III FGn 511/78.
- Zákon č. 49/1866 českého zemského zákoníku.
- Vládní nařízení č. 127/1941 Sb.
- Říšský zákon č. 4/1854 Sb.
- Zákon o myslivosti č. 225/1947 Sb.
- Vládní nařízení č. 311/1942 Sb.
- Zákona o myslivosti č. 225/1947 Sb.
- Císařský patent č. 946/1811 ř. z., obecný zákoník občanský.
- Vyhláška Zemského národního výboru v Praze „o některých opatřeních ke zvelebení rybářství ve vodách vnitrozemských“
- Vyhláška č. 622/1949 Ú.1., kterou se určuje vzor osvědčení o ustanovení přísazných hajných k ochraně lesů, polního majetku, rybářství a vod a vodních děl a jejich vzetí do přísahy.
- Vyhláška č.363/1952 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o rybářství
- Vyhláška č.103/1963 Sb., kterou se vydávají prováděcí předpisy k zákonu o rybářství.
- Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti.

- Patent číslo 250/1852 ř. z., Patent císařský, daný dne 3. prosince 1852, Zákon lesní.
- Zákon číslo 166/1960 Sb., ze dne 17. listopadu 1960, o lesích a lesním hospodářství.
- Zákona č. 96/1977 Sb., o hospodaření v lesích a státní správě lesního hospodářství.
- Zákon č. 86/1949 Sb., o přísežných hajných k ochraně lesů, polního majetku, myslivosti, rybářství a vod a vodních děl.
- Zákon č. 40/1956., o státní ochraně přírody.

Judikatura:

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2010, sp. zn. 25 Cdo 896/2009.
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 12. 2014 uveřejněné ve sbírce rozhodnutí NSS číslo 4/2014 pod sbírkovým číslem 3187/2014.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2017, sp. zn./č. j.: 2 As 322/2016-39
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/2004.
- Unesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2014, sp. zn./č. j.: 11 Tdo 1392/2014-32
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2016, sp. zn./č. j.: 11 Tdo 1233/2016-28
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 7. 2006, sp. zn./č. j.: 8 Tdo 838/2006

Ostatní prameny:

- Příručka pro stráž přírody, vydaná s podporou Ministerstva životního prostředí, dostupná na strazprirody.cz
- http://www.ckrumlov.cz/cz1250/region/soucas/i_zofpra.htm
- <https://www.priroda.cz/clanky.php?detail=672>
- Jiří Staněk, Co přinese připravovaný zákon o veřejné stráž? , časopis Myslivost, 2001, září.
- ČESKÝ RYBÁŘSKÝ SVAZ, Přehled nejdůležitějších ustanovení zákona č. 99/2004 Sb. a vyhlášky č. 97/2004 Sb., Ve znění pozdějších předpisů, a bližší podmínky výkonu rybářského práva.

- Lesnický naučný slovník. Praha: Agrospoj, 1994. ISBN 80-7084-111-7.
- Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/uzemni-ochrana/velkoplosna-chranena-uzemi/>
- Příručka pro stráž přírody, vydaná s podporou Ministerstva životního prostředí, dostupná na strazprirody.cz
- Agentura ochrany přírody a krajiny online z: <http://www.ochranaprirody.cz>
- Agentura ochrany přírody a krajiny online z: <http://www.strazprirody.cz>
- Vladimír Kratochvíl: *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část*. Praha: C. H. Beck, 2009.
- Český rybářský svaz z: <https://www.rybsvaz.cz>
- Sekretariát Západočeského územního svazu Českého rybářského svazu,
- Českobudějovický rybářský svaz online z: <http://www.crsb.cz/>
- Moravský rybářský svaz online z: <http://www.mrsbrno.cz/>
- Vládní návrh zákona o veřejné stráž, dostupný online z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=1223&ct1=0>
- Ing. Miroslav Bialek, jednatel Východočeského územního svazu, osobně
- Českomoravská myslivecká jednota, z.s., online z: <http://www.cmmj.cz/>
- Ing. František Frola, jednatel Okresního mysliveckého spolku Hradec Králové, osobně
- Bc. Tomáš Soukup, profesionální lesník a myslivec, osobně.
- Správa Krkonošského národního parku, online z: <https://www.krnep.cz/>
- Správa národního parku Podyjí, online z: <https://www.nppodyji.cz/>
- Správa národního parku Šumava, online z: <http://www.npsumava.cz/>
- Správa národního parku České Švýcarsko, online z: <http://www.npcs.cz/>